

Pillanatnyi fénykép.
A FESZÜLET ELŐTT.

•KRISZTUS SÍRBATÉTELE.*

Nagy Zsigmond festménye.

A husvétot a kereszténység legnagyobb ünnepeinek tekintették kezdettől fogva. A kereszténység alapeszméje, a megváltás, a husvéti ünnepelés tárgyában fejeződik ki legmegragadóbban és legteljesebben. Krisztus kinszenvedése, halála és feltámadása az ő rövid földi élete nagy munkájának betetőzése, amely új utakat nyitott az emberiség fejlődésének s új alapokat rakott le a történelemnek. S az emberi szívnek és képzeletnek is a husvét események adják a legtöbb táplálékot. Az a megázó, de eredményében fölemelő hatású történet, mely Krisztus Jeruzsálembe való bevonulásának fényes jelenetével kezdődik, folytatódik elfogatásával s megkínóztatásával, aztán halála komor, tragikai fenségén át föltámadása diadalmos eseményével végződik, annyi fölemelő érzést kelt a lélekben s oly mélyen megindító hatással van minden hívőre, hogy nem csoda, ha a legrégebb idők óta különös áhitattal várják s ünnepeiként husvét ünnepét. S az ünnepek ez a mély eszmei és érzelmi tartalma magyarázza meg azt is, hogy a művészet is minden korban különös szeretettel fordult a husvét felé s egyes eseményeit számtalan képen, szoborban jelenítette meg.

Magyar művészeink is régebben ép úgy, mint újabban gyakran vették festményeik, szobraik tárgyul a husvét események egyes jeleneteit. Az újabban műtárlatainkon feltűnt ily tárgyú festmények közül mutatunk be egyet mai számunkban: a «Krisztus sírbatétele» című képet, mely Nagy Zsigmond festőművész jeles alkotása. Krisztus sírbatételét is gyakran dolgozták fel festményeiken a legjelesebb művészek, mint a Megváltó fenséges tragédiájának egyik legmeghatóbb jelenetét. Az olasz renaissance mesterei, aztán a holland, flamand és spanyol mesterek alkotásai közt nem egy képen látjuk megfestve ezt a bibliai tárgyat, amely azonban mindig lehet új vonásokat belevinni, ha a művész egyénileg tudja az alakokat csoportosítani s a felfogásban és színészségben önállóságot mutat. Nagy Zsigmond képe egyszerű, s az alakok jellemző beállításával és a meleg színezéssel köti le figyelmünket. Krisztus sokat sanyargatott, fehér testét biztos anatómiai tudással festette meg a művész, a többi alakon, a Mária és Szent József csoportján is érvényesül rajzbeli készsége. A kép hangulata meghatározó és bensőséges. A sikerült festmény gróf Széchenyi Miklós győri püspök tulajdonában van.

IFJABB VOJTINA LEVELE ÖCSCSÉHEZ.*

Irta Radó Antal.

Lelkemnek jól esett epiztolád,
Mert nagy dolog, a mit tudtomra ad:
Az egyetemen hogy torkig levén,
Más tőre csapsz át hónap elsején.
Hiszen apád is, mint te jól tudod,
Ki minden osztályt «kétszer megfutott»,
A hosszu vergődést hamar meguntá,
S oly útra tért, hol nem terem «szekunda».
De akkor más világ volt, mint a máj:
Dalt kértek a hon lányai s mamái,
Hát ő is gondolt egyet vakmerőn,
S eldobva könyveit, poeta lón.
Te — már a vers ma nem levén divatba —
Bőlesen megértéd, másra vagy hivatva:
Ma nem az ének-mondóké a hír,
Hanem azé, a ki ujságot ír.

Én hát javallom azt a tervedet,
Az iskola gondját hogy elveted,
És azt is böles dolognak vélem én,
Hogy rólok, kik veled ma szembeállnak
És zordul össze vissza cenzúrnak,
Te fogsz itélni, mint közvélemény.
S ezért, mikép most negyven éve tán,
Apádnak irt az én dicső atyám,
Oktatva, mit tegyen, hogy majd a műsák
Örökzöld lombbal őt is koszorúzzák:
Azonkép — bármí gyenge is a hangom,
S neki nyomába sem tud érni lantom —
Oktatlak mostan én is tégedet,
Helyesen üzni mesterségedet.

Mert hírlapíró is több fajta van.
Tudok sokat, ki munkál zajtalan,
Kinek, míg éltét végig robotolja,
Önhíre mellett nem hűhöz a tolla,
A vak homálybul ki fel nem merül,
Tegye meg dolgát bármily emberül,
És a közönség, melynek rabjaképen
Munkába' görnyed teljes életében,
A melyet fölvilágosítani,
A melyben tiszta lángot szítani
Vesződik, nappá téve éjjelét,
Sokszor csak akkor tudja meg, hogy élt,
Mikor a terhet már nem bírja válla,
És gyűjtene — az özevgye javára.
Van más, kinek találkozni nevével.
De ki «érvényesülni» sohse «strébel»,
Ki csak olyasmíért küzd, mibe hisz,
Összhangba van tollával szive is,
S ki vón' bár Plato és jellemre Cato,
Nem boldogulhat, mert nem nagyralátó.
Ez élihetlenekhez nincs közöd;
Te állj, fiam, az ügyesek között,
A kiknek arra kell az elv-köpeny,
Hogy meg-megfordíthassák sebtiben,
Kik lajtorjának nézik ezt a pályát,
Melyen felkúsznak — aztán fumigálják.

Nos, hogy könnyebben menjen e kuszás,
Tőlük tanul meg, hogy és mint tusázz,
Hogy' használd csöröd, hogy' használd a karmod,
Oh nagyreményű honfi és akarnok!

Mert tudd meg azt, a zsurnaliszta-pálya
Legfontosabb és legszentebb szabálya:
Az ember értse már fiatalon,
Hogy az övé a legfőbb hatalom.
Büszkén dagadjon az önérzete,
Legyen meg mindenről ön-nézete;
Szóljon határozottan és szilárdul,
Olimpi fensőbbéggel, bármí tárgyul.
Ne imponáljon néki senki, semmi,
Csak így fog igazán előre menni.
Ha háború van, bátran magyarázza,
A hadi terv miben van elhibázva;
Közgazdaságrul is imitt-amott
Szedjen fel pár nagyhangu szöveget,
Taglaljon szeszűfőzést meg börze-listát,
Paskoljon agrárt és merka-ntilistát.

* Felolvasott a Kisfaludy-Társaságban.

A kulturában is, bár mitse tud,
Félvállról nézze a szakfőrüüt;
Ne is sajnálja semmitől szidását
A dedótól az univertásig.
A képet, szobrot szintén hordja le,
Az alkotóit vágja porba le,
Hogy csak úgy döngjenek a műszavak —
Ha annyit ért is hozzá, mint a vak.

Az irodalmat is bírálja folyton,
És főleg itt legyen irányja zordon.
Kivált ha öregekről foly a szó,
Legyen a gúnyja éles, mardosó.
S arról, kinek szakálla már fejejűl,
Beszéljen szánya, mint szegény hűlyéről.
De óvatossággul itt azt ajánlom,
Hogy mindig éber szemmel tartsd te számon,
Az illető kretén nem ül-e benn
Valami szerkesztőség székiben;
Mert akkor az az író a «hűlye»,
Ki megvetőn mer szólni felüle.
Mivel, fiam, csak azt kell ütni ám,
Ki nem tud visszaütni — lap hián.
Ám tegy azért, ki bír s kész tenni érted,
S híven dicsérd, ki vissza is dicsérhet.
Főkép a lapnak belső munkatársa,
Az tarthat számot hó magasztalásra,
Például így: «Dicsérmí X-et itt,
A hova írja bűvös cikkeit:
Ilyen izetlenségűl isten őrizz;
Nem teszszük ezt. Különbön tiltja ő is.
Nem mondjuk el, mi kincsek az írási,
S hogy könyve egyszerűen: óriási.»
Majd másnap X — mivel adok, hogy adj —
Te rólad írja ki, hogy zseni vagy. —
De hogyha nincs nyeredre ily szövetség
S dicsőjtned X-et nehezre esnek:
Hát az se baj; ha pajtás nem akad,
A könyvedet dicsérd meg tenmagad!

Ám máskülönbön szólj fennen s merészen,
S nagyon fukar légy az elismerésben.
S ha valaki vitázní kezd veled,
S azt látod, bölesebb az ellenfeled,
S hogy már sarokba szorított tudása:
Valamikép ne gondolj ám futásra.
Mert csakhamar fölé kerekedel,
Ha jól megérted, osz' verekedel.
Mert sértés ellen nincsen máj igazság,
Helyébe más lép: a lovagiaság.
Ezt ugy híjják: offer, mely — vésd eszedbe —
Hatalmas reklammá lehet kezdedbe,
Kivált ha a perpatvar indoka,
Nem csip-csup ügy, hanem politika
És a duellum legfőbb ékeül
Te honatyákat hisz segédekül.
Ha győzől, jó vivó hírébe léssz,
S ha téged érne holmi sérülés,
Azon is örvendj, mert ha naprul-napra
Kiírják, hogy' vagy, valamennyi lapba:
Biztosra vedd, hogy bármilyen üres vagy,
Egyszer csak arra ébredsz, hogy híres vagy,
Beszélnek az országba' felüled,
S akad számodra könnyen — kerület.

De visszatérve most a tudományra,
Ezt, mondod, az életmes sutba hányja.
A nagy tanultság, hidd el, tiszta ballaszt —
Ha egy adat kell, megnezhét'd a Pallas-t.
De más van, a mit kell hogy megszerezz,
Mi mostanában mindent fűszerez,
Míálta csemegéző lesz a prózát:
Minden fogásra önts az esprit szószját.
Mindegy, a tárgyad vidám vagy komoly,
Te csak léhaskodj, mókázz és bomolj.
Bár ország pusztulása volna szóba:
Ez annyi csak, mint egy kórta-próba;
Ha szárazságtól tönkremén a termés,
Legyen a cikkek még arról is elmés;
Japán s orosz közötti harcokat
Szinezze ki a tréfás karcolat,
S ha hős tusában vérezik Kuroki,
Osevegjen róla egy élcezes croquis.

Vegyünk egy példát. Az angol sereg
Sok harc után Lasszához közeleg,

És már Tibet főpapja menekül.
Ezt így ír meg egy lap remekül:
«Ehaj, szegény öreg dalai lama,
Te is malörbe estél? — mi a fránya!»
És így tovább. Ez kell a publikumnak,
Ez az, mit olvasóid meg nem unnak.

Mert tudd meg, hogy nem azt kell írni ám,
Mit meggyőződés, jóízlés kíván:
Hirdess akármit, bár felét se hiánné,
Csak csiklandozd az olvasóid injjét.
Azért te nézzed hébe-korba át
Az előfizetőknek lajstromát.
Ha sok az iparos, mond'd: e hazában
Csak az ipar a fontos igazában;
Ám hogyha több vón' a kereskedő,
Legyen lapodnak kis kedvence ő.
De ha köröd a gazdák megírja majd,
Egyformán szídj ipart s kereskedelmet. —
Ha van sok olvasóid, ki vasutas,
Te vasutas-sérelmeket kutass;
Ha sok a tanító, ki támogat,
Miniszterökre mérd husángodat,
És így tovább. Vigyázz az olvasókra;
Sok eszkimó-lap van s kevés a fóka,
És nem csupán az asszony ingatag,
Prenumeránsok is megigának.

Mondok egy példát — jól sziveld meg ezt.
Egy író, rajzolva egy részegest,
«Iszik napestig» — ezt mondá felüle,
«Mint egy kefékötő». A lapnak öre
Leszölt a kiadóba, s hallva ott,
Hogy nyolcz kefékötő járat lapot,
E s'ó helyébe, melyet kitörölt,
Azt írta nyomban: «iszik, mint a föld.»

Természetes, ha szóba van akárki,
Kutatni azt is kell, miféle párti.
Ez örökérvényű, okos szabály
Főképen a politikába' áll,
Hol ellenpárti emberről ha szólnak,
Hamar kinevezik honarúlnak.
Azért az országába' hogyha jársz,
S beszél egy pártóbbeli honfítárs:
Lepyen a kellő tömjénfüstre gondod,
Hadart bár össze bármilyen bolondot;
S bár ünva hallgatták, te csak jelezd
A sok-sok éjlen-t, úgy van-t, és helyes-t.
Ám hogyha ellenfél szól okosan,
Jobb, böles mondasin tollad elshuan,
Vagy ferdit-fordít rajtuk sunyimód,
Hogy bambaságnak higgye olvasóid.

Légy abban is, öcsém, fölötte gondos,
Hogy mérlegeld, a lapba' mi a fontos,
S ne szaporítsd a szót olyasmírel,
A mit szerkesztőd ügyis kitörül.
Ha minden lépte erkölcs-tisztaság,
A francziáknak bohózatjírul,
Miktől huszár-káplár is elpirül,
Írj két-háromszáz sornyi kritikát,
S a legpikánsabb élcezeket ciztáld;
De hogyha holmi vaskos volument,
Melytől a műveltség előbbre ment,
Adnak kezdedbe, referálni róla:
Ne méltasd többre, mint pár kurta szóra.
Ha labdarúgó versenyt küzd a láb:
Egy-két hasabnál sohse add alább,
Ám hogyha nem a láb küzd, de a fej,
Tudás csatáin: már ott «szük a hely».
Egyáltalán jól emlékedbe véssed:
Mi nem politika, sport, szimművészet,
Mi nem szónoklás, nem tip, nem trikó:
Arról nem fűtvent jó ujság-rigó.

Azaz hogy mégis — itt egy kissé botlám —
Mert hol maradt a legszebb tárgy, a botrány?
Főkép mikor családi s nagyurí,
A szaga kedves, mint a paesuli.
Ezért ne bánts meg azzal olvasóid,
Hogy ki ne aknázz ily szenzációt;
Hatolj be jól az ügynek menetébe,
S turkálj minél mélyebben szemetébe.
S itt persze az erkölcs nevébe' szőlj
Éfélé bűnök krónikáiról,
És azt a vásárt sohse vegyed észre,
Mely egyre foly az «apró hirdetés»-be,

Hol vidám lányok s pajkos özevgyek
Keresnek némi kölesönösszeget,
A kiknek ily ártatlan üzletében
A jámbor ujság jár el póstaképen.

Még egy van pályád régulái közt,
Melyről kívánnám, hogy lelkedre kösd.
Azt mondják itt-ott, elég együgyűn,
Hogy az ujságban is hazudni bűn.
Sok ósdi kollegád is e morál
Rég korhadó talapatára áll.
Te fűled mellett bátran elbocsásd
Az ilyen kökörübeli oktatóst.
Például: hogyha elmégy új darabba
Mit ellenséged irt, sikert aratva,
Hogy egynehányszor a ház tapsra buzdult,
Te mondhatod, hogy «egy tenyér se mozdult».
Barátja hisz ügyis megírja majd,
Hogy sohse hallott ily tetszés-zsivajt,
Hogy fölkel a közönség, szinte lázba',
S falrengető volt lelkes tombolása.
Az olvasóid meg hadd keresse már most
E két vonal közt — a középarányost.
Ha köznapi életbe téssz ilyet,
Hazugnak hívnak s meghúzzák fűled,
Hanem az ujság nem fillent, de szinez:
Ügyeskedőn egyetmást kihímez,
Aztán bár megzafolják, a mit ír,
Fentartja: «jó forrásból jött a hír».
Habár közel se jártál a valóhoz,
Azért csak kösd az ebet a karóhoz,
Sőt mennél inkább nincsen igazad,
Csak annál inkább üssed a vasat.

Ez volna mesterséged ábeczéje,
A melylyel boldogulhatsz majd a czébbe.
Még volna egy s más, de a gyakorlat,
A legjobb mester, rávezérlí tollad.
Tesszen, ha egy kis szendéért rajongsz,
Ki bár libus, de ifjú bája vonz:
Mint új Csillag Terézt hogyan dicsérd
S a versenyjáratát hogy' szidd kedviért.
Vagy: ellenséget hogy' kél proskribálni,
Nem írva meg, történjék véle bármí,
Nevét soha sehol ki nem nyomatra —
Kivéve ha az árverés-rovatba.
De mondom, nem megyek a részletekbe,
Habár még sok szabály van készletembe.
Ám mindez is sok más éfele csel
Majd rád ragad, ha munkában leszel
S a naivitást, mely pályádhoz nem illő,
Letörli rólad teljesen a milieut.

Csak jól vigyázz, ne hagyjad ám magad,
A társaid közt ha aztán akad,
Ki nagy komolykodón azt prédikálja,
Hogy néki büszkeség az ő igája,
Mert szent dolog a zsurnalisztaság,
Ha minden lépte erkölcs-tisztaság,
S hogy akkor annál is magasztosabb
A mit a tanító művel s a pap.
Ez mind csak frázis, melynek fel ne ülj —
Te csak csinálj ujságot elv nekül:
A mesterséget praktikussan fűzzed,
Ma nem eszmény a jelszó, hanem üzlet.

És most (a sok vers untat már talán)
Bevéggem hosszú didaszkalíám.
Hív a dicsőség: lépj rá és utadban
Haladj merészen, úgy a hogy mutattam!
S hálaidd meg, kérlek, azzal e poémám,
Hogy a lapodban hallgatsz róla némán.
Mert hátha félreérténék tanom,
És eltörnék a fűtykóst hátamon,
Hogy h'jába fognék óbogatni árván
A megajvított közmondást cizáltván:
«Megemlegeted a napot,
Melyen megbántod a lapot!»

A PATRÓNUS.

Elbeszélés.

Irta Mikszáth Kálmán.

Abban a kis faluban, a hova való vagyok,
mindössze még két olyan gyerek volt, a kit a
szülei városi iskolába küldtek, miután a bibir-

csókos Tusnay Endre helybeli tanító kezei alól
kikerültünk. Az egyik volt Szentgály Pali a
kastélyból, hatalmas vicezeispánok, sőt egy
országbíró leszármazottja, a másik nebuló én
voltam, a falu másik végén levő egyszerű kuriá-
ból, a harmadik volt a Wasserstein Fülöp gyere-
rek, az ütött-kopott korcsma árendásának görbe
orrú csemetéje.

Nem nagyon érintkezünk egymással. Nem
engedte a családi góg. Engem ugyan fölhattak
néha a kastélyba játszani a Palival, de apám
nem igen engedte, ekképen szólván:

— Minden nemes ember egyforma. Ha a
Habsburgok kihálnak (persze csak úgy mon-
dom, mert azok ugyan nem halnak ki), épen
úgy választható királynak az egyik, mint a má-
sik, hát nem látom be, mért kellene neked meg-
aláznod magadat? Ha Pali játszani akar, hát
ő jöjjön ide! Anyád is tud neki uzsonnát adni.
A mi tehenünknek épen olyan a teje, mint az
övékének.

A kis satnya Fülöppel még inkább érintkez-
hettem, mert azt kedvemre vághattam földe-
lőhöz; elvehettem tőle a madártojásait, ha voltak neki,
megezibálhattam a fűlet, — ez nem járt semmi
utókövetkezmenyekkel. Csak édesanyám mondta
egy párszor, szemrehányó hangon:

— Fiam, fiam, ne légy olyan gonosz. Hiszen
a zsidó is ember.

De látszott a hangján, hogy ezt maga se
hiszi egészen.

Így növekedtünk mi. Aztán szétmentünk kü-
lönöző irányban. Pali úrfít odaadta az apja
Vázra, hogy pap legyen belőle. A család terje-
delmes volt, még két nagyobb fia volt a kastély
úrának és három kisasszonya, a birtok pedig
úszott. Állítólag az első Szentgály tartotta
keresztvize Vajkot, a kiből Szent István király
lett s már akkor csinálta az első adósságot eh-
hez a kereszteléshez. Persze hogy felszaporo-
dott azóta. Palit tehát papnak szánták, azzal a
kalkulussal, hogy erősen ráférne a familiára
egy püspök.

Fülöpöt elvitték valami kereskedelmi isko-
lába Pestre, engem pedig beadtak a rimaszom-
bati lyceumba, hogy megszerezsem ott azt a
fundamentumot, a mire egy fiskális lehet épí-
teni. Ámbár atyám később többször ajánlotta,
hogy térjünk el az eredeti tervtől.

— Valami egyéb pályát választhatnál amice.
A fiskálisok sokat hazudnak. S azt én ki nem
állhatom.

Az iskolajaotk becsukódtak utánunk s jó har-
mincz esztendeig nem láttuk egymást. Azt se
tudtam, életben vannak-e még a fiúk? A sors
véletlenül úgy hányt-vetett és kevert bennün-
ket az életben, hogy sehol se érintettük egy-
mást.

Egyszer, nem nagyon régen, otthon az író-
asztalomnál ülök, de nem ügyvéd irodámban,
mert csakugyan eltértem az eredeti tervtől és
ujságíró lett belőlem (ámbar iszen ezek is sokat
hazudnak), midőn kinyílik az ajtó s egy vidéki
plebános nyit be; kedves, jóképű abbé alak, de a
reverenda szinehagyott. Képviseelő szemé látog-
atója kabátján van. Hiába, nem győzi a sok
pumpolást.

— Nem ösmer rám a képviselő úr? — szolt
a pap, ismerősen mosolyogva felém.

— Bizony nem emlékszem.

— Én vagyok a Szentgály Pali.

— Szervusz. Igazán te vagy? Iszen persze!

Ejnye, hogy meg nem ösmertelek. Pedig egy
csöppet se változtál. No, ez derék dolog! Hát
ülj le! Hol veszed itt magadat, a hol a madár
se jár?

— A nyomorúság hozott ide, — felelt esen-
desen.

— Ugyan eredj! Urak a papok.
— De hát akkor te nem tudod, kivel beszélsz, — mondá élénken meglepődve és olyan arccal, mint a ki egy nagy vallomásra szánja magát. — Én a hlinai plebánus vagyok.

— Hát mondtam én, hogy a czinkotai kántor vagy?

— A czinkotai kántor, — folytató fel. — Mit akarsz a czinkotai kántorral? Annak még megvolt az ünneplő mentéje, a mit a kocsmába küldjön. Az még vendégeskedhetett. A hlinai pap azonban közönséges koldus. A pár-bér alig ér valamit, a földje csupa kavics, nem terem. Harmincz-négy hold, de nem hoz többet, mint kétszáz forintot. Hogy éljen meg az ember kétszáz forintból? Otthonról pedig nincs semmim. Otthon minden szétesett. A Szentgályak tönkre mentek, egy barázda nem maradt.

— Bizony szomorú ez, hanem hát a papnak innen is csurran, onnan is csöpögn. Ott vannak például az esketések.

— Azt hiszed, hogy a hlinaiak megesküsznek? Azoknál a házasság egyszerű összeállítás.

— Igen, de ott vannak a temetések.

— A hlinaiak mind a városi börtönökben halnak el.

— Kutya gyerekek lehetnek a hlinaiak, de hát mért nem szeresz magadnak jobb plebániát?

— Hiszen épen abban járok. Van most egy fölséges plebánia üresedésben, a rekestyei. Igazi kis királyság. Pompás földek, közel hatvan hold,

Legújabb, 1905. évi felvételt után. A KONSTANTINÁPOLYI ST. BENOIT-TEPLOM BELSEJE. (Rákóczi, Zrínyi Ilona és Berossányi sírjával.)

— Ez már csakugyan döf. De nem gyújtasz rá? Jó száraz britannikák.

— Köszönöm szépen, de elszoktam a dohánytól. Jobb szeretném, ha száritott krumplileveled volna. Nincs vagy egy pipányi? Azt szoktam meg.

— Az bizony nincs.

— Ha nincs, nincs, — felelte rezignációval, — akkor hát ez is jó. Megnyálazta a szivart és rágyújtott.

— Az új püspök távoli atyafia, megígérte, de hátra van még a patrónus, a patrónustól függ.

— És az nem akarja?

— Nem tudom még.

— Ki a patrónus?

— Hiszen épen ez a baj, — mondá lassan, vontatottan, mint-ha torkán akadna a név. — A patrónus Keöpataky Fülöp, ilvai Keöpataky.

— Nem ösmerem.

— Ejh, dehogyan nem ösmered. Hát a mi Wasserstein Fülöpünk, a falunkbeli zsidó fiú.

— Ne beszélj! — kiálték fel csodálkozva. — Azt hittem, valami régi olygarcha.

— Már pedig ő az. Ő vette meg az ilvai uradalmat és Rekestye a székhelye s ott van a kastélya is. Szorgalmas ember volt, ügyes kerekedő, nagy vagyont szerzett. És most a kegyúr... Hát nem rettenetes ez?

— Sőt ellenkezőleg, én igen örvendetesnek találom, hogy ő a kegyúr, bizonyosan téged részesít előnyben a gyermekkori emlékek révén is. Hol lakik?

A ST. BENOIT-TEPLOM KONSTANTINÁPOLYBAN. (Rákóczi sírjával.)

— Itt Pesten. Andrassy-úti saját palotájában.
— Megfoghatatlan, hogy soha se találkoztunk. Talán láttam is, ki tudja. Így van ez, ezekkel a nevekkal, Keöpataky! Hallottam ezerszer, de ki gondolta volna, hogy ez Wasserstein Fülöp? Hogy van az, hogy nem udvari tanácsos?

— Hiszen az.
— No, bravó. Akkor a mi emberünk. Csak eredj el hozzá és bizonyosan nyélbe üti a dolgot.

— Én? — mondta rekedten a pap s láttam, hogy a szemében baljóslatú fény gyúlad ki, a fejét felemelte kevélyen, mint egy megsértett király.

Az alázatos, görnyedt hlinai plebánus eltűnt előlem. A hatalmas Szentgály ivadéka állt előttem, kopott reverendája is, a mint rátűzött a nap, arany palástnak tűnt fel. Igen, ez Szentgály Pál, Szentgály János fia, a ki ellen még gyerek koromban is pört folytattak a nyitrai megyei Szalánczyak, kiknek az ősanjuk Szentgály lány volt, hogy az osztozkodáskor Szentgály Márk az országbiró fia eltagadta előlük az ezüst kalodát (nincsen a hagyaték ezüst marháit közt felsorolva), holott annak ott kellett volna lennie, mert ha a falusi birónak fakalodája van, az országbirónak legalább is ezüst kalodájának kellett lenni, ha nem szinaranyának. (Folytatása következik.)

RÁKÓCZI-EMLEKÉK.

Épen 170 esztendeje, hogy Rákóczi Ferenc 1735 nagypénteken visszaadta nagy lelkét az Úrnak rodostói magányában; husvét ünnepe fényes volt a ravatalon, mignem a hű Mikes Konstantinápolyba szállította és eltemette Szent Benoit kolostor templomába.

1904 december 17-én Thallóczy Lajos, gróf Tisza István miniszterelnök megbízásából felásatta a rodostói görög templomban nyugvó bujdosók sírjait is (Bercsényi és társaié) és csontjaikat elszállította Konstantinápolyba a Rákóczi-kápolnába. Oda vitette Kis-Ázsiából Thököly hamvait is.

Együtt vannak tehát ismét, kik az élet nagy harcában együtt küzdöttek s várják a hazahozatalt.

A rodostói egykori magyar telepen tehát nem marad egyéb, mint a külső emlékek, melyek még így is megérdemlik kezeletünket.

Ilyen emlékek képét kívánjuk bemutatni, melyeket részint 1903-iki ottjártunkkor hoztunk magunkkal, részint legújabbán kaptunk a konstantinápolyi benzések zárdafőnökétől, pater Lobry úrtól.

A rodostói magyarok utcája és ottani barátaink láthatók egyik képünkön. Középen az ősz szakállú patriarka alak pater Randazzo

Ferenc, Rákóczi kápolnájának mostani plebánusa, a ki a Rákóczi-ereklyék egy részét (a fejedelem maga faragta karosszékét, gyertyatartóit, csengetyűjét, stb.) szívesen átengedte nemzetünknek. Jobb oldalán ül Aslán Péter

rodostói konzulunk, a ki a magyar Kőszegiek ivadéka, s felesége. Háta mögött leányai állnak, előttük unokái ülnek, a kis félmagyar atyafiak. P. Randazzótól jobbra Márton Mátyás ó-kanizsai prépost-plebánus ül, mögötte dr. Vincze-hidy Ernő torontálmegyei főjegyző, utitársaim, köztünk és mellettünk jobbra-balra három Aslán-fiú, konzulunk fiai, hűséges kalauzaink.

A kép baloldalán a Rákóczi ebédlőpalotája jelenlegi tulajdonosnője, egy tisztos örmény asszony, Georgiosz Nikolaidesz özvegye, s a kép jobb oldalán leányai, kik a Rákóczi-házban laknak.

A ház főerdekesége Rákóczi ebédlő palotája, az utcának a tenger felé néző (képünkön is) jobboldali sarokháza, a mely megmaradt eredeti, Rákóczi-korabeli állapotában. A ház bejárata nem a tengerpart, hanem a (háttérben látható) magyarok utcájába nyílik. A kétszárnyú kapuajtó még a fejedelem idejéből való. Francia barokk-stílusú asztalosmunka, felette díszes portáléval, melyben a Rákóczi-czimer sasának nyomai még tisztán kivehetők. A kapu felett már romladozó, előrenyúló tetőzet áll, kupás cserépfedéllel. Az ajtószárnyakon a bronz kopogtató egy része is meg van még.

A ház belsejében az emeleti nagy ebédlőterem maradt meg leginkább régi állapotában. Főekességét a falak fresko és stucco díszítései (virág- és gyümölcs-csoportozatok) teszik — és az ablakok művészi alkotása.

Rákóczi ebédlőpalotájának ablakrészelei láthatók másik képünkön, egyéb Rákóczi-erek-

Rákóczi háza.

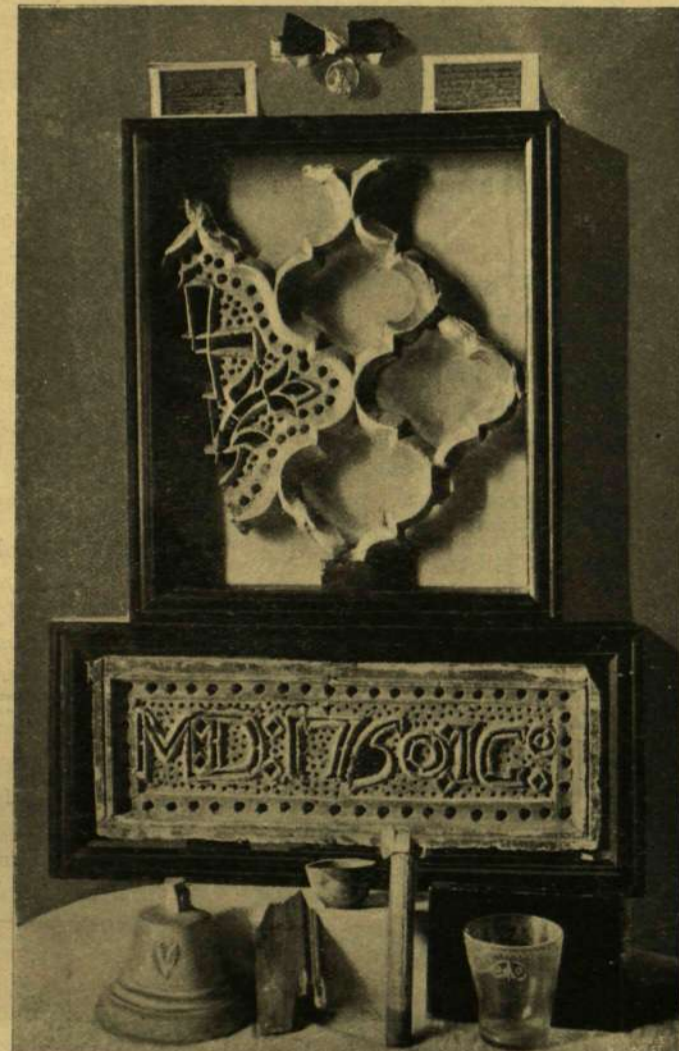

A MAGYAROK UTCÁJA RODOSTÓBAN, RÁKÓCZI EBÉDLŐPALOTÁJÁVAL.

A középső sorban állnak jobbról balra: Rákóczi háza birtokosnője, Mautner Béla (az 1903-iki magyar látogatók vezetője), Aslán fiú, Vincze-hidy Ernő, Aslán Gy., Szalánczy Lajos, Aslán P. és nővérei a Rákóczi háznak lakói; középtűt ülnek: Márton Mátyás, Randazzo F., Aslán Péter és neje, elől az Aslán-gyermekek.

BERCSÉNYI HÁZÁNAK MENYEZETDÉSZKÁI ÉS FALPESZTÉMÉNYEI.

RÁKÓCZI-EMLEKTÁRGYAK. (Ablakrészelet, csengetyűje, cseszűje, pohara.)

ZRINYI ILONA LÁDÁJA KIS-ÁZSIÁBÓL.

lyekkel. Az ablakok apró üvegtáblákból vannak gipszrámákba foglalva s középen színes üveg-ből kereszt- és virágalakok ékesítik. Tizennégy ilyen ablakból 1903-ban már csak hetet találtunk épen, a kitört nyolczadik egy részletét (melyet magunkkal hoztunk) tünteti fel képünk. Alatta egy 1760-iki javításkor betett ablakszegély látható.

A többi magyarlakta házak már nagyrészt elpusztultak, vagy újraképzettek. Legtöbb műemlék-részletet még a Bercsényi egykori házában találtunk.

Bercsényi palotája memjezeldeskái és falfreskói s a háznak egyéb művészi díszítései szintén nagy műveléssel és fényűzéssel készültek, de már csak maradványaik láthatók. Remek virágfüzűres festett deszkák szegélyezik a mennyezetet s a falakat temperafestéssel ábrázolt madarak és virágok ékítik. A bomladozó fal-díszből és deszkákból egy-egy darabot magunkkal hoztunk, hogy hírneműnk szolgáljanak és serkentsék az arra illetékeseket, hogy siessenek megmentésükkel, a míg nem késő, mert egy-két év alatt minden rommá válhat. Ott helyreállítani és fentartani nagy költséggel is alig lehetséges: hazaszállítva egy Rákóczi- és Bercsényi-terem készülhet belőlük valamelyik muzeumban.

Még kevesebb emlék maradt fenn Thököly és Zrínyi Ilona utolsó lakóhelyén, Kis-Ázsiában, a „Virágok mezéjén”. Lakóházuk elpusztult s csak a romjai vannak meg Karatepe örmény falu határában, az Iszmid-öböl partvidékén. 1903 őszén bejártuk és megállapítottuk az elfeledett helyet, hol utolsó éveiket élték és meghaltak (1703, 1705-ben). A Karatepen lakó magyar ivadékok (Madsarogluk) kegyelettel őrzik egy ládát, melyről az a hagyomány maradt fenn, hogy az a magyarok vezérének a ládája volt.

Zrínyi Ilona ládája (ha az övé volt) igazi műemlék volt a maga nemében. Előlapját gyönyörű faragványok díszítik. A ciprusfák által elválasztott mezőkben öt virágzázából sűrűn egymás mellé sorakozó virágok pompáznak karesű száraikon. A faragás hasonlít a székely, vagy a kalotaszegi munkákhoz, de a ciprusfák s a virágtartók formái mutatják, hogy keleti munka. (Ezt is elhoztuk s a Magyar Történelmi Társulatnak adtuk; jelenleg Budapesten, a Nemzeti Múzeumban őrzik.)

A Rákóczi-emlékek legkegyetesebb tálháza ez idő szerint még a konstantinápolyi, illetőleg galata-pérai *St. Benoît-kolostor temploma*, melyről a kolostor főnöke, páter Lobry kedveskedett nemrég egy szép képfelvétellel. (Engel Gyuláné pérai honfitársunk által küldötte f. é. apr. lis. elején.)

A kép a templom déli oldalát tünteti fel, előtérben azzal az oldalkápolnával, melyben Rákóczi és társai sírjai vannak. A szélső (jobb-Oldali) ablak alatt áll a falba illesztve Zrínyi Ilona emlékköve, alatta az ő sírja, melyben Rákóczi halmvai is nyugosznak. A bevakolt ablak vonalában keresztben van elhelyezve Rákóczi Ferenc márvány sírköve s szemben ezzel, a templom főhajójától elválasztó falon, a Bercsényi. A kerek kupola az oltár fölött emelkedik, mely előtt a sírok fekszenek.

Utolsó képünkön a *Rákóczi-kápolna bel-seje* látható. Háttérben az oltár, mely előtt jobbra Zrínyi Ilona és Rákóczi Ferenc sírja van, balra pedig a Bercsényiné gróf Csáky

Krisztináé. Zrínyi Ilona emléktáblája az ablak alatti falon nem látható, de tisztán kivehető a Rákóczi ezimeres sírköve az oltár előtt a földön s a Bercsényiné a falon, melyet az elpusztult régi helyébe a gróf Csáky-család kegyelete nem rég állíttatott.

Megjegyzendő, hogy ezek az emlékkövek (a Bercsényiné modern emlékkövét kivéve) szintén haza fognak hozatni s a kassai templomban elhelyeztetni, a rodostói (Bercsényi és társai-féle) és az iszmid (Thököly-féle) sírkövekkel együtt, melyeket Thallóczy 1904 végén Konstantinápolyba vitetett s a St. Benoit-templomban deponált, a rodostói és iszmid hamvakkal együtt.

Ott várják tehát a mi «bujdosóink» reliquiái bujdosásuk utolsó állomásán, a vezérlő fedelem csontjai mellett a rég otthagyt hazába való visszahozatal idejét.

Szédeczky Lajos.

EMLEKEIM A SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL.

1847—1850.

(Folytatás.)

Irta Fanghné Gyujtó Izabella.

IX.

A menekültek.

Jött aztán vendégünk elég. A vidéki birtokosság az oláhoktól való féltében a városokban keresett menedéket. Sok volt ezek közt az ismerős, rokon, a kik — míg a túlsúfolt városban lakást találtak, — a mi házuknál lettek menedéket.

Ezek legalább magukkal hozták nemcsak a legértékesebb, de a szükséges holmijukat is, míg a később jövők a pusztaság életüket is nehezen menthették meg és sebekkel borított testtel, lándzsáktól összeszuszukálva, nem egy kedves halottjukat siratva jöttek.

Az előbbieket még hintón jöttek, illendően felkészülve, a későbbiek rongyos fakószekéren, vagy gyalog, a mint a rajtukúto martalóczok elől menekülhettek.

A szüleim tehetségük szerint segítettek a szerencsétleneken, a mi persze a szászoknak nem volt inyére és újabb szekaturákra adott nekik alkalmat.

Vége eljött a nap, mikor elfoglalhattuk új lakásunkat. Ez a disznódi-utczában volt, a gróf Korniss-féle házban, átellenben a «Római császársz»-hoz czimzett vendéglővel.

Az emeleti nagy, tágas lakás egészen a mienk volt, alól egy özveg órásné, Mázrné lakott, a kinek az ura ugyan szász volt, de ő maga jó magyar érzésű székely asszony, s munkavezetője debreczeni ember. Kilenc fia bizony nagyrészt szász diák volt, de mint kiskoruk nem számítottak. Hátul az udvarban még egy-két menekült család húzódott meg, így hát meglehetősen «entre nous» voltunk.

Apám rögtön irt az anyjának, jöjjön hozzánk, ne maradjon ott falun az oláhok között. De ő

már elfoglalta volt Nagy-Enyeden rendes téli szállását és ott egy özvegasszony leányával és annak három fiával biztonságban hitte magát.

— Falun sem félnék, — irta apámnak. — Mindig jól bántam a néppel, szükségében segítettem, gyámoltottam. Nem hiszem, hogy bántanának. A mi értékesebb holmim van, azt befalazták a református templomnak egy pince-rejtekebe, sok másnak a drágaságaival együtt; ott jó helyen vannak!

A rokonságból nem jött más hozzánk, mint egy unokanővérem, Bedő Róza, nálam néhány évvel idősebb lány, a ki ott rekedt Szebenben, egy nevelőintézetben, a mely a zavaros idők folytán feloszlott.

Az új lakásunk kissé régi módi volt ugyan, de nagy és tágas, jól elfértünk az öt szobájában. Közül volt egy előszoba, abból balra egy külön kis előszobát át a hálószobába léptünk, szembe a nappaliba, — szalon akkor még nem létezett, — jobbra egy nagy ebédlőbe, melyből egy hosszú, bolthajtásos, folyosószerű helyiség a konyhába vezetett. Ebből még egy nagy udvari szoba nyílt, melyet apám irodának rendezett be.

Anyám, a ki nagyon rendes, tisztaságszerető háziasszony volt, mindent szépen kitakarított és elrendezte benne azt a temérdek bútort és házikelléket, a miket apám vásárolt össze minden alkalommal és nagy passzióval.

Volt ott kép, tükör, értékes porcellán, üveg-nemű, óra nagy mennyiségben, könyv, kotta és mindenféle ritkaság.

Vége a nagyobb rész el volt helyezve, kezd-tük magunkat otthon érezni az új lakásban s már csak az a tudat is, hogy a gyűlölt szász várta elmaradt tőlünk, örömmel töltött el mindnyájunkat.

De hát a jóézés nem sokáig tartott. Már az első napokban észrevettük, hogy a kapu előtt állandóan két szász gárdista tartózkodik, meglesve mindent és mindenkit, a ki a kapun ki- és bemegy és távolról kisérgetve apámat is, anyámat is, ha valamelyik a háztól távozott.

Apám épen a fegyvereit csomagolta ki, hogy az ebédlő falára szegett zöld posztóra aggassa, mikor egy gárdistából és katonából álló kommisszió lépett be és a fegyvereket lefoglalta, elvitte. Értékes régi fegyverek, drága angol vadászpuskák, diszkardok, elmentek mind, hogy soha vissza ne kerüljenek.

Pár nap múlva a katonákat elszállásoló kommisszió tette tiszteletét. Nagyon sok katonaságot koncentráltak Szebenben, a magánlakásokba is kellett belőlük elhelyezni. Háborus időben luxus az ilyen nagy lakás — mondták. — És rögtön lefoglalták az előszobát, hálószobát két chevaux-leger tiszt és szolgálk számára, az udvari szobába egy altisztet helyeztek el tizenkét közlegényvel, az istállóba, a mely ügyis üresen állott, a lovaikat helyezték el.

Csehek vagy morvák voltak a tisztek, legények egyaránt, nagy darab szőke legények, lármások, követelőzők.

A butorból anyám, a mit a kommisszió megengedett, átvitette az ebédlőbe, apám a hátsó szobából az íróasztalát; így a nagy szoba most már hálószoba és iroda is volt egyuttal.

Alig telt el egy-két nap, a nappalit vették el egy régen betegeskedő kapitány számára. Szép, napos helyiség volt, jó lesz a gyengélkedő tiszt úrnak.

Anyám ki akarta hordatni onnan a szebb bútorokat, de nem engedték. A betegre nézve kedvező a kellemes környezet, mondták. Így aztán alig menthettem meg egyet s más.

Ez is a nagy szobába került, a mely ennek következtében olyan volt, mint egy bútorraktár

s mivel az értékesebb dísztárgyakat jobbnak látták ládába csomagolva a bolthajtásos folyosóban elhelyezni, valami csinosnak, lakályosnak nem lehetett mondani.

Na, hogy ettől a kapitánytól és a környezetétől mit kellett kiállanunk!

Az átjáróját lehetőleg eltorlaszoltuk, de azért, ha nálunk egy hangos szó, valami kis zörejt esett, a kapitány rögtön beküldött, hogy csend legyen, a láрма zavarja. Ha kilencz órán túl valaki megmozdult, elrendelte, hogy mindenki fekdüdjék le, ő ideges, a míg tudja, hogy a háznál ébren vannak, nem tud elaludni.

A házuk, azaz hogy ez az egy szobánk most is menhelye volt a benszorult és odamenekült magyaroknak, esténként összejöttek, beszélgettek, tarokkoztak. Eljött Bethlen János, egy lányos külsejű fiatal ember, a kit tréfásan Johankának neveztek, mert nem ment el honvédek, hanem itt maradt, hogy nagyanyját, az öreg Beldi grófnét istápolja. Nagyszerűen zongorázott és játéka kellemesen mulattatta a benszorult bús magyarokat. A kapitány úr ezt sem tűrhette, beizent, hogy a zene igaztja; abba kell hagyni.

De az őt folyton látogató, kardesörtető, sarkantyúpengető tisztek hangos káromkodása, ajtócsapkodása, hahotázása nem igaztatta és mi békén kellett hogy hallgassuk, ha odabenn fengangon szidták a «magyaren-hunde»-kat, «rebellische bestien»-eket, s még más ehez hasonló szép kifejezéseket, melyekkel minket, magyarokat megisztelték.

A konyhánkat is lefoglalták; a legénységnek kellett főzni benne s mivel mi nem akartunk ezzel egy tűzhelyre kerülni, vendéglőre szorultunk.

A nagy lakásból hát maradt egy szobánk és egy síkatorunk.

De hát ez legalább fedél volt. Hányan voltak jó magyar családok, a kiknek a feje fölött feigyűjtötták a házat s a kik hajléktalanul bolyongtak szerzetesét az országban!

Egy őszi reggel lélekszakadva rontott be hozzánk a földszinten lakó órásné, a jó Mázrné és könnyek közt beszélte, hogy mikor a piacról hazajött, hosszú sor szekeret látott a kaszárnya előtt levő térre bekanyarodni. Odament, hogy lássa, mi az, hát csupa össze-vissza szurkált, vagdalt menekült hoztak rajta, kiket az oláh lázadók megkínáltak s a kiket a később érkezett katonaság aztán felszedett. (Szörnyű «pech» üldözté abban az időben a k. k. katonaságot, mindig akkor érkezett a pusztulás színhelyére, mikor az már végbement. Így volt ez később Zalánán, Nagy-Enyeden is.)

— Istenem! ha látnák azt a nyomoruságot — siránkozott a jószívű asszony. — És mind csupa ismerős falusi urinép, az én legjobb kundschaftjaim. Asszonyok, gyermekek, öregek, mert hisz a fiatalok elmentek a háborúba. És milyen állapotban! Véresen, tele sebbel, alig öltözve, fázva, dideregve. Két napja étlen-szomjan. Istenem, hogyan lehetne rajtuk segíteni! Százan, százhuszan is lehetnek.

— Segítenünk kell okvetlenül, — mondták a szüleim s a míg apám elsieltet, hogy a hely színén győződjék meg a dolgok állásáról, anyám Mázrnével tanácskozott a «miként» felett.

Elhatározták, hogy gulyásos húst és valami térszás ételet kell nekik készíteni. A talpraesett órásné aztán rögtön elküldte egy pár fiát a nagy szilvaizfőző üstért, azt szépen megmosatta, más kettőt odaállított aprófát vágni, a munkavezetővel pedig az üstöt állította fel az udvaron. Ő maga aztán elment, hogy összeszedje, a mi húst még kapni lehetett, anyám

Strobl Alajos műve.

Maróti (Rintel) Géza műve.

A HAUSZMANN ALAJOSNAK ADOTT EMLÉKÉREM.

meg elszaladt egy pár vagyosabb ismerőséhez hogy pénzt, ruhaneműt szerezzen össze. Anyám elsősorban az öreg Beldi grófnét kereste fel, a kinél mindig nagy kegyben állott, kapott is tőle szépen.

— Csak jöjjön máskor is hozzám, — szölt a jó öreg úrnő. — Adok én mindig szívesen a szerencsétleneknek.

egy szót sem szölt, csak járkált izgatottan, le-hajtott fövel le és fel a szobában; anyám aztán könnyezve beszélte el, ki minden ismerősre talált a szerencsétlenek között, hogy örvendtek a sokat szenvedt szegények, a többnyire jólét-hez szokottak is a rögtönzött ebédnek. Hogy kapkodtak a nyomorult félmeztelenek a ruhák után, hogy hidegtől gémberedett tagjaikat betakarják.

A rongy és tépés is jól fogott, tátongó szörnyű sebek vártak a bekötözésre, melyekkel az odasereglett polgári és katonai orvosok alig tudtak elkészülni.

S hogy áldották a szerencsétlenek azokat, a kik megkönyörültek rajtuk! Anyámnak kezét, ruháját csókolgatták. «Azt hittem, megszokad a szívem», zokogta.

Egy pár napig még így tartott az ellátás, aztán a könnyebben sebesültek hajlék után néztek, a többi kórházba vitték, vagy egyesek veltek ápolásba; sokan meg is haltak közülök.

(Folytatása következik.)

EMLEK-ÉREM A BUDAI KIRÁLYI PALOTA ÉPÍTŐJÉNEK.

Tizenöt évvel ezelőtt, 1890. áprilisában, Ybl Miklós építőművész halála után vette át a budai királyi palota újjáépítésének vezetését Hauszmann Alajos műegytemi tanár. A palota, a fejedelmi lakok közt talán a leggyönyörűbb fekvésű és építészetileg is a legszebbek, legnagyobb közé tartozó, most már belső berendezésében is kész. Április 16-án Hauszmann tiszteletére ünnepélyt rendeztek a palota egyik termében azok, kik az építkezésben, a belső berendezésben és művészi díszítésben dolgoztak. Szép ezüst érmet adtak át a nagy munkát végzett jeles építőművésznek emlékül. Öregbítette az ünnepélyt, hogy az országos ipar egyesület mintegy másfél ezer iparossal jelent meg, hogy megtekintse a palota belsejét, melyet kizárólag a magyar ipar látott el. Az érmet Thék Endre nagyiparos, a palota asztalos műveinek fővállalkozója adta át Hauszmannnak, a magyar ipar nevében mondott beszéd kíséretében. Hauszmann megindultán köszönte meg a polgári kitüntetését, s aztán az ipar egyesület látogató tömeget maga vezette végig a palotában, tanulságos magyarázatokkal szolgálván.

Az érme a hazai plaquette-művészetnek sikerült darabja. Elég nagy, hogy Strobl Alajos szobrász az egyik felén egész kimagasló domborodásban készítette el Hauszmann mellképét, híven, plasztikusan. Félkörben a felirat: *Hauszmann Alajos mű-építész tanár*. A másik oldalon a királyi palota dunai része látszik, építészeti szépségében, de az érme lapjára diskretn mégis távolba helyezve, míg elől elevenen és formásan babérágak domborodnak ki plasztikusan, az éremnek másik oldalán levő arczképre mintegy utalva. A babérlomboktól üresen hagyott helyen olvashatni az érme rendeltetését: «A budai királyi vár építőjének, a magyar építőművészet mesterének, a hazai művek és iparosok.» Az éremnek ez a része Maróti (Rintel) Géza műve. Az egész emlék-műtárgy 80 milliméter átmérőjű.

Jó sokáig maradtak oda. Mikor visszajöttek, a nők szemé ki volt sirva, apám sápadt, mint a fal.

NAPOLEON LAJOS HERCEGE.

— mint mindig, ha a lelke háborgott —

NAPOLEON LAJOS HERCZEG.

Azok a hírek, melyek Klementina belga hercegnőnek Napoleon Viktor herczeggel való házassági tervéről szóltak s még inkább a Párisban közelebb kiderített s állítólag a Bonaparte-uralom visszaállítására célzó összeesküvés ismét e család tagjaira irányította a figyelmet. Napoleon Viktor herczeg arczképét lapunk egyik közelebbi számában közöltük s most bemutatjuk öcsésének, Lajos herczegnek képét is.

Mindkét herczeg Bonaparte Napoleon herczegnek fia, a kit «Plon-plon» herczegnek neveztek s a ki egyike volt a maga idejében Európa legnépszerűbb politikai szereplőinek. Nevezetes, eredeti ember volt; ellenségei azzal rágalmazták, hogy unokabátyja, III. Napoleon ellen tör, valójában pedig az eszes és szellemes, és okos ember sok tekintetben republikánus nézetekkel, a ki arra termett, hogy modern szellemű,

országban él, a hol tábornoki rangot visel a hadseregben s a kaukázusi lovas-hadosztály parancsnoka. Állandó tartózkodási helye Tiflisben van. Arczképe is orosz tábornoki egyenruhában ábrázolja.

A NÉMET CSÁSZÁR MAROKKÓI LÁTOGATÁSA.

Még mindig beszélnek, főleg a francziák és angolok a német császár látogatásáról, melyet márczius utolsó napján Marokkó kikötővárosában, Tangerben tett a «Hamburg» gőzösn. A látogatás rövid ideig tartott ugyan, de nagyon szertartásos és ünnepélyes volt. A császár a kikötőben a marokkói szultán nagybátyja, Abd-el-Malek fogadta három marokkói előkelőség kíséretében; ott volt a tengeri németek küldöttsége is. A császár az üdözetek

lógási löfegyverek kúp alakú lövegei által okozott sebek 70 százaléka csontot nem zúzván, könnyen begyógyul.

A sebesültek elvérése, mely még a múlt század utolsó éveinek háborúiban is iszonyú veszteségeket okozott, mostanában aránylag ritkán esik meg, mivel mai napság minden katonára könnyen kezelhető kötszert hord magánál, melylyel a vérzést megállíthatja. Az 1870/71-iki francia-német háború után mindkét fél orvosai beismerték, hogy a sebesültek 20—25 százaléka elvérzett, mielőtt az első köztözhelyre került volna.

A tábori kórházakban általánosan használt antiszeptikus sebkötők a rettegett kórházi sebláz elterjedésének elejét veszik.

A Vörös-kereszt szabályait mostanában még azok a hatalmasságok is megtartják, melyek annak idején a genfi nemzetközi egyezményt alá nem írták s ahoz egyáltalán nem is járultak. Hadifogságba került orvosok, ápolónők s kórházi alkalmazottak kívánatra rögtön szabadon bocsátatnak. A genfi vörös-kereszt jelzett köztözhelyeket, a tábori kór-

A NÉMET CSÁSZÁR LÁTOGATÁSA MAROKKÓBAN — Bevonulás Tangerbe.

magas miveltésgől vezetett uralkodó legyen. Nézetét meglehetősen kíméletlenül kimondta s ezért élete nagy részét száműzetésben töltötte, mert Párisban való jelenléte nem egyszer volt kellemetlen a kormányoknak. Neje, kit 1859-ben vett el, Viktor Emánuel olasz király leánya, Umberto király nővére volt s a házasságból három gyermek származott: Viktor és Lajos herczegek és Laetitia hercegnő, az aostai herczeg özvegye.

Plon-plon herczeg élete utolsó idejében idősebbik fiával, Viktorral teljesen maghasonlott, míg Lajos fiát nagyon szerette. Végrendeletében őt is jelölte meg örökösének s a Bonaparte-család fejének, de a francia bonapartisták nem fogadták el az intézkedés érvényességét s Viktor herczeget ismerik el családfőnek s a francia trón várományosának. Lajos herczeg azonban megkapta a családi levéltárt és ékszereket, valamint atyja nem épen nagy vagyonát. Övé lett a svájci Pranzinban levő kastély is, hol atyja élete végét töltötte. Hasonlóképp őt tette örökösévé atyja nővére, a tavaly meghalt Matild hercegnő is, a kit gyakran meglátogattott Párisban. Lajos herczeg 1864-ben született, tehát most 41 éves, nőtlen ember s már régóta orosz-

után lóra ült s a benszülött lakosság lelkes üdvözlésében közben vonult be a városba. A menetben elől s két oldalt marokkói katonák haladtak, utánuk a császár s kísérete, ezek után Abd-el-Malek s a többi marokkói előkelőségek. A német, angol és spanyol kolónia tagjai nagy diadalmenyűket állítottak fel a császár útjában. A város nyugati főkapuja előtt a mórok, nemzeti szokásuk szerint, örömkín jeléül elcsütögtették fegyvereiket s a szultán zenekara indulót játszott. A császár a német követségen fogadta a követeket s konzulok tisztelgését, azután Abd el Malekkel beszélgetett. Másfél órai időzés után a császár visszatért a kikötőbe s mielőtt hajóra szállt volna, Abd-el-Malek átadta neki a szultán ajándékait, többek közt hat pompás arab mént.

EMBERIESSÉG A HADVISELÉSBEN.

A német vezérkar félélvitalos közlönye nagy meglepődéssel állapítja meg, hogy a modern fegyverek, lövegek robbanószerkezt a hadviselést vérsébbé tették ugyan, de viszont kétségtelen, hogy a sebesültek és betegek sorsán úgy a humanizmus terjedése, mint az orvosi tudomány legújabb vívmányai sokat segítettek. Az újabb szerkeztű gya-

házaképületeit és sátrait az ellenség nem lövöldözi, esetleg a tüzelést rögtön megszünteti, ha erre figyelmeztetik, a mint ez az utolsó időben Port-Artur ostrománál is történt.

A hadifoglyok is mindegyik emberséges bánásmódban részesülnek. A múlt század elején a napoleoni háborúk ideje alatt még Anglia is ember-telenül bánt a hatalmába került hadifoglyokkal, míg mostanában e tekintetben már semmi panasz nem lehet, sőt az afrikai félélvad hererók is, kik tudvalevőleg a németekkel harcba állanak, jól bíznak foglyaikkal.

EGYVELEG.

* Edvárd angol királynak nem kevesebb, mint ezer sátabotja van, de gyűjteményét még egyre saporítja. A király legrégebbi botja négyszáz éves s Indiában készült.

* A román közoktatási miniszter legújabb kiadott rendelete szerint a különféle magán-leányiskolák tanulóinak derékfizőt viselni nem szabad. Az állami női iskolákra nézve ezen rendeletet már sokkal előbb kiadták.

* Helgoland-szigetén a vasárnapi szünet szombaton délután hat órakor kezdődik, s másnap délután hat óráig tart.

REMÉNYI ANTAL.

Nagyszámú barátai és tisztelői örömmel üdvözölték e napokban Reményi Antalt, a lelkes és buzgó író, nyolczvanadik születése napján, melyet magas korához képest ritka jó erőben s csorbitatlan munkaképességgel ért meg. E nyolczvan év alatt sokat dolgozott, különböző munkatereken érvényesítette képzettségét és tehetségét s megnyerte mindazok becsülését, a kikkel pályája folyamán érintkezésbe jutott.

Reményi Antal Egerben született 1825 április 15-ikén; testvérbátyja Reményi Edének, elhunyt világhírű hegedűművészünknek. Iskoláit s a jogi tanulmányokat egy részét szülővárosában végezte és a budapesti egyetemre fejezte be. Az akkori idők szokása szerint fölesküdtött jurátusnak s 1847-ben letette az ügyvédi cenzurát is. Nem sokkal utóbb irodavezetője lett Molnár József akkor híres pesti ügyvédnek, a kit Windisch-graetz herczeg Pest elfoglalása után kivégeztetett. A szabadságharc elején, 1848 májusában Reményi Antal beállott honvédek a Lázár György őrnagy parancsnoksága alatt alakított első honvédszázalokba, mint közlegény, de csakhamar tisztit rangot nyert. Jelen volt Budavár ostrománál, majd Komárom védelmében Klapka oldalán mint százados vett részt. Ő teljesítette a várban az utolsó napos szolgálatot. A kapituláció után Klapkával együtt külföldre menekült. Előbb Angliában tartózkodott, később pedig Amerikába ment, a hol egy ideig ügyvédi irodákban foglalatoskodott s e mellett a mérnöki tudományokban is kiképezte magát. Több csatorna s vasútépítésben vett ezután részt mint mérnök, 1853-ban pedig az Egyesült-Államok elnöke kinevezte annak az expedíciónak a tagjává, a melynek feladata volt, hogy a Mississippiforrásaitól nyugatra eső indiánok lakta területeket felkutassa s ott fölvételeket végezzen, melyek alapján e vidéken hadi utat szándékoztak építeni. Reményi ez expedícióban, melynek a híres Stephens tábornok volt a vezetője, a csillagászati és magnetikus megfigyeléseket végezte.

Több mint tíz évi külföldi tartózkodás után, felhasználva a hazai politikai állapotok jobbra fordulását, 1861-ben hazatért s az akkori pestvárosi törvényszéknél bíró lett. 1869-ben főjegyzővé választották s még ugyanazon évben törvényszéki tanácsossá. Állásáról 1872-ben lemondott, jogtanácsosa lett a budapesti angol főkonzulátusnak s egyúttal széleskörű ügyvédi gyakorlatot folytatott.

Sokféle elfoglaltsága mellett a publicisztikára is maradt ideje. Különösen a tengerészeti ügyek érdekelték s látva a haditengerészetre vonatkozó irodalmunk elhanyagoltságát, nagy hévvel vetette magát erre a tere. Ő a legszorgalmasabb tengerészeti írók; hogy a magyar közönséget meggyőzze a tengerészet nagy fontosságáról, igen sok kisebb-nagyobb cikket, értekezést, tanulmányt írt a lapokba és folyóiratokba s kérdésekről. Cikkeinek nagy része a «Vasárnapi Ujság»-ban jelent meg, melynek olvasói jól ismerik Reményi Antalt ez irányú munkásságát.

Nagyobb, maradandóbb becsü munkái is vannak a tengerészeti irodalomban. Az Akadémia megbízásából lefordította Southey Nelson-életrajzát; e munka nem csupán fordítás, mert nagyszámú magyarzó jegyzeteiben tömördek a régebbi s a mai haditengerészetre vonatkozó ismeret van benne Reményi és szakbeli tanulmányainak eredményeképp közölve s egyúttal becses adalékokat tartalmaz a magyar tengerészeti műnyelvhez is. Szintén tartalmas munka a Szent-Szövetségnek II. Szelim szultán ellen vívott tengeri hadjárataról s a lepantói csatáról szóló könyve, mely két évvel ezelőtt jelent meg s általános érdeklődést keltett.

Munkásságát kitartással folytatja még most, késő öregkorában is s remélhetőleg még sokáig

fogja folytatni. Azok sorában, a kik most születése napján örömmel üdvözlik, ott van a «Vasárnapi Ujság» is, melynek egyik régi, szorgalmas munkatársa.

A HUSVÉTI TÜZES SZEKÉR.

Régi írások beszélnek a husvét egy szép legendájáról, melynek emléke máig fenmaradt s költőileg érzékíti meg a Feltámadás ünnepének jelentőségét a keresztény világ képzeletében.

Olaszországban a husvét ünnepének még nagyobb jelentősége van, mint nálunk a karácsonynak. Ekkor történnék a családi összejövetelek, öröm és vigasság uralkodik mindenütt s százados szokások és szertartások szerint ülik meg az ünnepet, melyeknek eredete a tűz, mint a nagy pusztító elem ősi kultuszára vezethető vissza. Ezt fejezi ki a katolikus szertartások jelképies nyelvén a tűz és víz megszentelésének tenye is husvét szombatján.

A keresztény világ nagy gyászának hetében a

az öszvér farkának. A sátn próbálta ugyan elfűjni a lángot, de hiába, s Pazzino sikerült még égve vinni haza a viaszgyertyát, melyet aztán Firenze városának ajándékozott, csupán azt az előjogot kötve ki magának, hogy husvét szombatján ő gyűjtassa meg először rajta a háza szögletén álló kápolna előtti lámpát.

Másképp adja elő a történetet Ghinozzo dei Pazzi, ki a XVI. században írta meg családja történetét. Szerinte bizonyos Puzzo dei Pazzi, híres vitéz vezette a toskánai sereget az 1088-iki kereszties hadjárat alatt, s elsőül tüzte ki a keresztény zászlót Jeruzsálem falaira. Ezért a fővezér, Bouilloni Gottfried, három kavicsdarabbal ajándékozta meg a szent sirtől s ez új címmert adományozott neki, — azurkék mezőn két delfinnel s hat kereszttel. Visszatérve Firenzébe, hol nagy ünnepélyességgel fogadták, a magával hozott három kovakövet a Signoriának ajánlotta fel, melyt azokat a Santo Biagio templomában helyezte el. Idővel a firenzeiek kegyelele oly fokra hágott a szent kövek iránt, hogy a Signoria fölkérte az egyházmegye püspökét, hogy a nagyheti ünnepélyességekhez onnan vegye a szentelt tüzet. Továbbá megkérték, hogy az így nyert szent tüzet környezetben hordoztassa körül a városban a többi templomokba. Lassanként aztán divatba jött, hogy a firenzeiek «facellinek»-nek nevezett apró gyertyákat gyűjtöttek fel a szentelt tüzön s úgy járták be a várost, ügyelve, hogy a gyertyácskák el ne aludjanak.

Mivel pedig a tüzet szenteltnek tartották a Krisztus sírja mellől való származása miatt, mindenki sietett, hogy elsőnek gyujtsa fel nála gyertyáját. 1300-ban az első, kinek ez sikerült, véletlenül ismét a Pazzi-család egy ifjú tagja volt. Ez nagy örömet okozott a családban, elhatározták, hogy a legközelebbi husvét szombatot nagy pompával és tűzijátékkal ülik meg. Nem is kíméltek semmi költséget, s mivel az ünnepély fényesen sikerült és sok idegent vonzott a városba a környékről, tovább is évről-évre megismételték, persze mind nagyobb pompa és költség kifejtésével. Végre eszöbbe ötlött, hogy a sok röppentyű, béka és tűzkerék helyett építenek egy szekeret, ezt megtöltik durranó szerekkel, felállítják a templom előtt, meggyújtják a szentelt tüzrel, s abban a pillanathban, midőn a megnémult harangok a Krisztus feltámadását hirdető papság zsolozsmájára újra megkondúlnak, az egész felrobbantják. Mindez nagyon tetszett a népnek s fokozta a husvét ünnepélyességét.

Akkor aztán a Pazziak azt kérték, áldozatkészségük némi viszonzása fejében, hogy ha már a szekér robbanó anyagának a felét a Piazza del Duómón felrobbantatták, azután vihessék palotájuk elé s a többi ott süthessék el. Ezt is megengedték s attól fogva az első robbanás után a négy fehér ökör tovább vonta a szekeret a Via del Proconsalo felé, hol a Pezzek palotája előtt a tűzijáték megismétlődött.

Telt azonban az idő s a Santo Biagio-templomból tüzoltó-laktanya lett, a szent köveket pedig átszállították a Santi Apostoli-székesegyházba, melyet állítólag még Nagy Károly épített a kicsiny Piazzello del Limbo téren. Időjárával a kova-kövek a sok csiszolástól egészen üvegesek lettek, a mi valószínűvé teszi azt a föltevést, hogy már a VIII. században használták e czéln. Igaz ugyan, hogy ma már nem igen hiszik a kövek Krisztus sírjáról való származását, annál is inkább, mert ez a sír nem kavicsból, hanem mészkőből épült, de azt nem tartják kizártnak, hogy valami jámbor zarándok hozhatta az Olajfák hegyéről.

Ennek dacára a mogyoró-nagyságú köveket ma is szigorú zár alatt tartják. Kettő közülök fehér, egy fekete. Arannyal himzett kis erszényben őrzik, a mely viszont diszes aranyozott ládikába van zárva. Husvét szombatján a perjel kötelesege a templomba vinni s tüzet csífolni belőlük, a mi nem mindig könnyű feladat. Ha

REMÉNYI ANTAL. Emlékei fényképe.

Erdélyi fényképe.
MEGYERI KRAUSZ LAJOS.

a gyapot vagy tapló tüzet fogott, meggyújt vele egy viaszgyertyát, a melyet aztán nagy körültekintéssel elhelyez egy repülő galamb alakját ábrázoló gyönyörű művi réz parástartóban — porta fuoco — s azt hosszú rúdra erősítve, nagy pompával körülhordozzák a templomban. A galamb alatt a Guelf-párt czimere, egy karmai közt kigyót tartó sas mutatja, hogy századokon át a guelf-párt vezetési voltak hivatva a szent kövek őrzésére.

Mialatt a *porta fuoco*-t nagy diadallal körülhordozzák, s utóljára a baptisteriumban a főoltáron helyezik el, a nép apraja-nagyja utána tódul. A ragyogó menetben részt vesz az érsek, a polgármester, a városi hatóság, élükön a templom zászlajával — fehér mezőben vörös kereszt — s Firenze város vörös lilios lobogójával. Bezárják a menetet a városi hajduk, egyik lábukon vörös, a másikon fehér harisnyával s ugyanolyan felemás újjal, míg melleiket a firenzei lilium ékesíti s ugyanez csüng le ezüst trombitáikról.

Künn az utcán is mozgalmas ezalatt az élet. Négy felvirágzott, hófehér, kajla szarvú ökrök, piros szalagokkal felezifrázva vontatja elő a Pazziak hagyományos szekereit. Ez egy óriási négyszögletes, magas faalkotmány, mely meg 1622-ben készült, s mint felirata mutatja, a XVIII. században restaurálták 131 scudi költséggel. De már azóta is annyiszor renoválták, hogy belseje csupa toldás-foldás. A Pazziak tetteit megörökítő kopott festmények most vastagon be vannak mázolva, de még láthatók a család czimerei, három oldalon az új, a negyedik az eredeti czímer; hat egymásba fonódó félhold. A tetőzetet négy felfordított delfin képezi, szintén e család emblemái.

Négy erős kereken döcög ki a művirágokkal pazarul díszített s a tűzijátékhoz való anyagokkal rogyásig megrakott jármű a kocsiszínből, melyben 364 napon át elfeledve pihent — végig Firenze utcáin, nyomában mindenütt a kíváncsiak ezreivel, kik évről-évre érdeklődéssel kísérik a felvonuló hatalmas két pár ökröt, Siena vagy Chianti vidéke legjobb fajta nevelését. Pont délben a szekér megáll a székesegyház kapui előtt, a hol sodronyhuza útján összekötésbe hozzák a főoltárral. A drót másik végén egy kereken járó s tűzfogó anyaggal ellátott faszerkezet van alkalmazva, mely adott pillanatban a szikrát hivatva közvetíteni a főoltárról a rakétás kocsi. Ez az úgynevezett galamb — *colombina*, — mivel a régi időkben valóságos galamb teljesítette ezt a szolgálatot.

Benn a templomban pedig foly a nagymise s a fürge minisztránsok felgyújtják a szent tűznél az oltár gyertyáit s lámpáit. Végre elkövetkezik a rég várt pillanat. A mint a deket elüti, megkondulnak a harangok s zúgva hirdetik a Megváltó feltámadását. A karban fölzendül a «Gloria in excelsis» s ebben a pillanatban a miséző pap a nép feszült várakozása közt érintkezésbe hozza a szentelt tüzet a «galambbal», mely süstörögve röpti alá a szikrát a sodronyhuzaon végig a templom hajóján, ki a kapun a röppentyűvel megrakott szekérhez. Azután a «galamb» ugyanazon az úton visszatér, míg a tüzet fogott rakéták egyre-másra puffognak, nagyokat durranak; ropogás ropogást követ,

miközben az összesereglett nép örömköltásokban tör ki. Nem csoda, mert hite szerint a gyújtás sikerétől függ a termék minősége abban az évben. Még azok is, a kik otthon maradtak, az első puffanás hallatára megmossák szemüket, mert az erősíti a látást, az anyák pedig sulyt helyeznek rá, hogy járnai tanuló gyermekeik a «Scoppio», azaz a robbanás pillanatában tegyék első lépéseiket.

Mindez persze csak abban az esetben, ha a tűzvív galamb jól működik. De ha nem, ha a tűz röplése közben kialszik, vagy a rakéták nem gyuladnak meg, a mi szintén elég gyakran megesik, akkor van szitok, átkozódás, szomorúság, mert azt a termésre nézve rossz jelnek tekintik. Ilyenkor még a szokott új szalmakalapját sem veszi meg a jó falusi pórnép, a mely pedig máskor ebben az időben szokta ezt a szükségletét beszerezni. Nem is csinál az nap üzletet senki a szép olasz városban, ámbár hemzseg az utca a sok vándorkereskedőtől. Régen büntették is, és pedig kemény börtönbüntetéssel a sodronykezelő ügyetlenségét, ma legfőkébb kialakított díját nem kapja meg.

Ilyen tarka a husvét élet Firenze utcáin, melynek kövei közt a kereszténység őskorát látjuk felelevenedni a mult kegyelettel őrzött hagyományai.

MEGYERI KRAUSZ LAJOS.

1844—1905.

A fővárosi közgazdasági életnek általánosan ismert, szereplő alakja volt *Megyeri Krausz Lajos*. Hosszú idők óta azok közé tartozott, a kik a legelénkebb tevékenységet fejtették ki az ipar terén. Nemesak a maga nagy vállalatit virágoztatta fel szívós és kitartó munkásságával, hanem az általános ipari érdekek előmozdításán is buzgó működött. Ambiciózus ember volt, a közéletben is szerepelt.

Végrendeletében jótékonsági s egyéb közhasznú intézményeknek egy millió koronára rúgó alapítványokat tett; már ez intézkedésével is méltóvá tette magát arra, hogy elismeréssel emlékezzünk meg róla.

Egész fiatal korában kezdett el foglalkozni az iparos érdekek képviseletével. A gyáraiban szerzett tapasztalatait értékesíteni igyekezett az ipar javára. Az Országos Iparegyesületben tevékeny szerepet vitt, mint szakosztályi elnök és igazgatósági tag. A Kereskedelmi és Iparkamarának levelező tagja volt, a Pesti Lloyd-Társaságban és a Magyar Kereskedelmi Csarnokban a vezetők közé tartozott.

Atya szeszgyárat és malmot hagyott örökül két fiának. Megyeri Krausz Lajos, ki előbb főleg a szeszgyárral foglalkozott, működését apja halála után a Gizella-malomba tette át és ezt a

A «Könyves Kálmán» részvénytársaság jogosításával.

Báró Mednyánszky László: Hegyi tó.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

telepet fejlesztette mintaszerűvé. A malomiparosok méltányolták is tevékenységét és előbb az Országos Malomegyesületben, később ennek feloszlata után a Magyar Fővárosi Malomegyesületben volt alelnök és aztán elnök. Pályatársai itt éleslátását, gyors felfogását és pártatlanságát általában elismerték. A hazai és külföldi kiállítások rendezés és jury munkálataiban élénk részt vett és sokat dolgozott.

A politikai életben szintén megpróbálta képességeit érvényesíteni. Mintegy tizenkét esztendeig volt képviselő. Előbb a szentendrei, később a dunaszerdahelyi és aztán (1892—96-ban) a bodajki kerületet képviselte. Majd visszavonulván a politikától, gazdálkodni kezdett. Megpróbálta a belterjes gazdaságot birtokán és lótenyésztésre adta magát; versenystállója, melyre sok gondot és időt fordított, általánosan ismeretes volt sport-körökben és lovai számos díjat nyertek.

Nagy vagyonából végrendeletében, mint említettük, szép összegeket hagyományozott jótékony célokra. Fél millió koronát hagyott egy létesítendő menedékházra, melyben munkaképtelen, elszegényedett kereskedők s iparosok nyernek elhelyezést, ezenkívül nagyobb összegeket rendelt különböző emberbaráti intézeteknek, köztük a magyar írók segélyegyletének, az ujságírók egyesülete segélyalapjának, stb. Háromszázezer koronát adott izraelita felekezeti célokra.

Halálát nemrég keletkezett szivbaj okozta; nagy részvét közben temették el Budapesten.

AZ OCZEÁN VÁNDORAI.

A ki nem ismeri a tengert s elnéz tükrén egy hajó földzetéről, azt hiszi, hogy bizony akadály nélkül mehet rajta a hajó, akár a levegőben a madár. Pedig a tengerészt folytonos veszedelmek környezik, útja irányát pontosan meg kell tartania s ha természeti események eltérítik útjáról s ismeretlen vizekre jut, léptenyomon leselkedik rá a veszedelem.

De még az ismert vizeken is mindig nagyon kell vigyázni, mert ott is nem egyszer olyan akadályokra talál, melyek hajóját pusztulással fenyegetik. Mert a tenger hullámai gyakran ragadnak magukkal különféle úszkáló tárgyakat, melyek folyton veszélyeztetik a járt tengeri utakat. A sarki vidékek felől néha hatalmas jég-tömegek úsznak lefelé, melyekkel szemben a legnagyobb gőzös is csak alig több egy dióhéj-nál: ha beleütközik, menthetetlenül odavész. Tapasztalt tengerészek azt állítják, hogy a jég-hegnek körülbelül egy hetedrészre áll ki a vízből s a többi hat hetedrészre a víz alatt van. Ebből fogalmat nyerhetni arról, hogy mily óriási tömeg az ily jéghegy, s hogy mennyire

A Franklin-Révai-féle «Nagy Képes Világtörténet» XII. kötetéből.

EUGÉNIA CSÁSZÁRNÉ UDVARHÖLGYEI KÖRÉBEN. — Winterhalter Xavér Perenc festménye.

játékszer hozzá képest minden emberi alkotás. Vele szemben csak egyet tehet a hajós: óvatosan ki kell kerülnie s elmenekülni, a mily gyorsan csak lehet. A víz hőmérsékletén már megsziszról meg lehet érezni a jéghegy közeledését — ez is fogalmat nyújt az úszó jég-tömeg roppant terjedelméről.

A hajósoknak ezek a veszedelmei a dolog természeténél fogva az oczeánnak csak bizonyos helyein fenyegetnek, de vannak a tengernek olyan vándorai is, melyek mindenütt útjába akadhatnak a hajónak. Ilyenek az ide-oda úszkáló hajóroncsok. Bármennyire tökéletesedett a hajóépítés és hajózás, a köd és a szélvész nem sokat vesztett veszedelméből s évenként nagyon sok hajó szenved még mindig hajótörést. Az ilyen árboczkukat vesztett, többé-kevésbé megsérült hajók aztán ezél nélkül bolyonganak a tengeren s folytonos veszedelemmel fenyegetik a hajókat. Különösen akkor okozhatnak nagy bajt, ha a tenger nagyon hullámzik, mert akkor alig lehet őket észrevenni, különösen, ha nincs árboczuk. Ha neki ütődnek a hajónak, olyan léket üthetnek rajta, hogy egy roncs helyett csakhamar kettő lesz a helyszínén. Amerikában kiszámították, hogy az utóbbi időkben tombolt viharok áldozataiként körülbelül 150—200 hajóroncs bolyong az Atlanti-tengeren.

Tudvalevő dolog, hogy a hajózás veszedelmessége miatt éjjel minden hajónak lámpákat kell gyújtania, melyeknek értelme és jelentése nemzetközileg van megállapítva. A hajóroncsokon természetesen nincs semmiféle lámpajelzés, éjjel nem láthatók s így az összeütközést sokszor a legnagyobb óvatosság mellett sem lehet elkerülni. Szabály van arra is, hogy ha a hajós meglát valamely hajóroncsot, a különböző jelentések alapján aztán megállapítja a roncs valószínű hollétét s ha lehet, partra vontatják, ha nem, elsüllyesztik.

Legtöbb bajt okoznak az olyan hajók roncsai, melyek fával voltak megterhelve, mert ezek csak a legtrikább esetben merülnek el. Így egyszer egy ily hajóroncsnak nekiment egy hadihajó s a szó szoros értelmében ketté szakította. De egyik sem merült alá s két roncs lett az egyből. Nevezetes dolog, hogy mily soká úszkál néha egy ilyen hajóroncs. Így pl. «Wyer G. Sargent» nevű amerikai hajó roncsa 615 napig kóborolt a tengeren s vagy 5500 tengeri mérföld utat tett meg ez idő alatt. Egy másik hajót az 1891-ik év utolsó napján hagyta el a legénysége s csak a következő év áprilisében sikerült elpusztítani. Ez idő alatt tizenegy hajóval ütközött össze, elvesztette minden árboczatát, teste tele lett vízzel, úgy hogy csak négy lábnyira állott ki a vízből. Legtovább bolyongott egy «Fanny E. Wolston» nevű amerikai hajó roncsa: 1901 október 14-ikétől 1904 február 20-ikáig.

Előfordul az is, hogy egy hajót idő előtt hagy el a legénysége, a mikor még fenn birt volna maradni. A Földközi-tengeren nem rég találtak egy francia bárkát, melynek vitorlái, kötélzete, stb. mind teljes rendben volt, legénysége azonban hiányzott.

Több állam külön hajókat tart a roncsok fölkeresésére s elpusztítására, a mit rendszerint torpedóval eszközölnék.

A TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS.

Folytassuk szemlénkét a Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításában.

Említettük közelébb, hogy az úgynevezett grand art-ot csakis *Boruth Andor* képviseli «Jézus születése» című nagy vásznával. Nem a vallásos festészet megszokott sablonja szerint készített festmény ez, hanem inkább egyháztörténelmi jelenet, előadva a mai realiztikus művészet felfogásával és eszközeivel. A képek a környezet arcán és magatartásán visszatükröződő meghatottság ad emelkedettebb jelleget.

A tárlat arczképei közt feltűnést kelt a francia *Blanche* leányarczképe. Bájos, fiatal leány

ábrázol, a mint keresetlen és előkelő könnyedséggel foglal helyet egy karosszékben. Ha a katalógus nem mondaná is, első pillantásra ráfoghatnók, hogy chic-es francia képiró műve.

Aman-Jean szintén női arczképet küldött. Az erős megfigyeléssel és könnyed ecsettel festett kép egyike a francia osztály érdekesebb darabjainak.

Márk Lajos egy kedves gyermekleány hasonmásával vonja magára érdeklődésünket. Jól esik látnunk a mosolygó, beszédes arcot.

Elsőrendű szabadisz a francia *La Touche Gaston* «Kaczerkodás»-a, mely arczát legyező mögé rejtő nőt, s mellette szavát érdeklődéssel leső udvarlót ábrázol.

A nem régiben feltűnt *Pajtás Ödön* ezúttal is humoros képeket küldött a sport világából. Gyűjteményéből bemutatjuk a «Derby-crack reggeli munkája»-t, mely kacagató képét adja két versenyhős komikus buzgózkodásának.

Szolnok már régóta egyike azoknak a helyeknek, melyeket nagy előszeretettel keresnek föl a képirók. Régebben itt készítette legszebb apró képeit *Pettenkofen* s itt festette híres cigány purdúit a bécsi *Leopold Müller*. Most a fiatalabb magyar festő-nemzedék ittűtt itt állandó tanyát s ennek a nemzedéknek egyik kiváló tagja: *Szlányi Lajos* a Zagyvapartot festette meg s küldte a tárlatra apró házikóival és süppedező talajával. Az erős realizmussal festett kép egyike a fiatal művész jobb alkotásainak.

Báró Mednyánszky László ezúttal is hű maradt kedves themáihoz. «Hegyi tó» című képe egyike azoknak a misztikus hatású festményeknek, a melyeken mindenkor örömet elmerengünk.

A norvég *Fritz Thaulow* a ködös, homályos tájképek igazi mestere. «Nyári est», melyet hozzánk küldött, szürkületbe borult, rozszant kikötőhidat ábrázol, melyen egy kisebb társaság várakozik a hajó megérkezésére. Valami kedves, nyugodt hangulat ömlik el ezen a tájképen.

Boruth Andor: Jézus születése.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Az est poetikus báját igyekszik élénk varázsolni Graf-Freiburg Oszkár is sétáló hölgyével. A profilban festett finom arcon elmélyedés, talán valami kedves esemény visszaidézett emléke tükröződik vissza.

EGY FIATAL IRÓ HALÁLA.

Lapunk mai számának sajtó alá rendezése közben, úgyszólván az utolsó órában kapjuk a szomorú hírt, hogy egyik derék, tehetséges fiatal munkatársunk, Somogyi Lajos, hosszas szenvedés után elhunyt. A hír nem jött váratlanul, mert már régóta tudtuk, hogy súlyos betegségétől csak a halál fogja megváltani, mégis őszinte fájdalommal kísérjük sirjába, mert kedvelt társunkat veszítettük el benne, a ki előtt szép írói pálya nyílt volna, ha életben marad.

Somogyi Lajos mindössze 22 éves volt; nagyon fiatal korában kezdett hirlapírással foglalkozni. Különösen a színházi dolgok érdekelték a színházi körökben mindenfelé ismerték a rokonszenves modorú ifjút. Közben azonban betegeskedni kezdett, a fiatalság pusztító betegségét, a tüdővész támadta meg. A budakeszi sanatóriumban keresett gyógyulást s hosszabb idei ápolás után ott jobban is lett. Ez idő tájt, mintegy két év előtt jutott összeköttetésbe lapunkkal, melybe főleg színházi tudósításokat írt, kezdőbetűivel jegyezve. Jó zsurnalisztaszeme és érzéke volt s a tollat is tudta forgatni. Tulajdonképpen azonban novelláiról készült, számos elbeszélése megjelent különböző hirlapokban. Munkái nem mutattak ugyan kész, kialakult felfogását és kiforrott írói, de szép jövőt ígérő tehetségről tanuskodtak. Többnyire történeti elbeszéléseket írt, melyekben a mese élénk kidolgozása s a történeti háttér felhasználásában nyilvánuló ügyesség elárulta tehetségét.

Közben a betegség újból, és pedig fokozott erővel támadta meg. Több ízben kínos műtéteket állott ki; az ősz óta már állandóan ágyához szögezte a betegség. Még ekkor is folyton dolgozott, de mindinkább gyöngült, míg végre sok szenvedésének véget vetett a halál. Családja szeretetteljes ápolása enyhítette

szenvedését, de a bekövetkezett véget nem bírta elhárítani róla.

Atyja, Somogyi Károly tisztviselő, anyja, szül. Litschauer Ilona két testvére: Ilus és István siratják elhunytát. S fájdalomban osztoznak mindazok, a kik az oly korán elhunyt törekvő, fiatal író ismerték.

A HADIFOGSÁGRÓL.

Annak a rengeteg embernek sorsa, a ki a mostani orosz-japán háborúban eddig hadifogságba esett, élénken foglalkoztatja az emberek érdeklődését s ezért mostanában igen sokan foglalkoznak a lapokban a hadifogoly ügyével. Érdekesnek tartjuk ezek közül egy kiváló német katonai írónak, Zepelin tábornoknak fejtegetéseit ismertetni.

A hadifogság a katonára mindig keserves állapot. A ki a csatatéren elesik, azt kegyelettel emlegetik, mint hőst; a ki a háború után épen hazatér, azt is ünneplik, míg a ki hadifogságba esett, azt vizsgálat alá vetik s számon kéri tőle, hogy miért s hogyan esett fogságba. A katonatisztek szigorú felfogása szerint a hadifogságba jutás csakis akkor menthető, ha az illető egyebet nem tehetett; ha nem védhette magát tovább, vagy nem menekülhetett.

Ha nem egyes ember, hanem egész csapat jut ebbe a helyzetbe a csata folyamán, akkor vezetőjét illeti a döntés, de a felelősség is, hogy megadja-e magát. Ezt persze szintén csak akkor teheti, mikor már minden egyéb eszközt megpróbált, további ellenállása egyáltalán céltalan volna s így egyebet nem tehet. Erre vonatkozólag helyesen tükrözi vissza a katonai álláspontot egy német katonai történetíró, a mikor ezt mondja: «Egy vár vagy csapattest kapitulációja nem tekinthető jogosultnak mindaddig, a míg egyáltalán ellent lehet állani. Minden más felfogás utat nyit a gyöngeségnek. Az elvágott hadtest élén álló tiszt nem tudhatja, milyen haszna lehet az egész hadseregnek abból, ha ő a lehető leghosszabb ideig folytatja a harcot. Ugyanilyen egy vár parancsnokának a helyzete is. Minden ostromlott várra

nézve elérkezhetik az a pillanat, a mikor a szétrombolt erődítmények, az elfogyott lőszer vagy az éhség a kapitulációt elkerülhetetlenné teszi. Más okok s lehetetlenné tehetik a vár védelmét. De első kötelessége a parancsnoknak, hogy megtegyen minden lehetővé védelemre.»

A katonák nagyon különböző körülmények között juthat hadifogságba. A legnagyobb hősiességtől a legnagyobb gyávaóságig minden ok közreműködhet ebben. Az ellenség azonban nem tesz különbséget hadifogoly és hadifogoly között. Az a lovastiszt, a ki merész kémjáraton, a melylyel a legfontosabb híreket szerzi meg, ellenséges fegyvertől elesett lova alá jutva, feldühödött katonák kezébe kerül, vagy az a gyalogostiszt, a ki hogy egy tűzrűteget megmentsen, katonái csapatával feláldozza magát s fogságba kerül, ugyancsak átkozhatja sorsát. Ha nem fogják el, kintetésben részesül, a csata után talán élete legszebb napját ünneplhetné, — most pedig bajtársával mint egy nyáját terelik valami falusi pajtába, a hova étel-szomjan becsukják, a míg tovább szállíthatják. Azután is hurcolják helyről-helyre, ki van téve kíváncsi csöcselék gúnyjának s végül valami vár cellájában várhatja szabadulását.

Sokszor van rá eset, hogy a közönség a másik végtelbe esik: túlságosan is ünnepli az ellenséges hadifoglyokat. Ilyen eset fordult elő a porosz-francia háborúban, a wörthi csata után egy közép-németországi vasúti állomáson. A hölgyek valósággal elhalmozták ajándékaikkal, enni-innivalókkal a francia zuávokat, míg a saját véreikkel, a német muskétásokkal nem törődtek. Egy öreg brandenburgi muskétás oda is szólt nekik:

— Asszonyosságok, ha csak ezeket hizlaljátok, akkor nem hozunk magunknak több foglyot!

Hasonló, de még túlzóbb módon viselkedett a mostani háborúban a japán foglyokkal szemben az orosz nép. Valóságos kultusz ütök velük, szinte a tenyerükön hordták őket. A katonák közt ez nagy méltatlanságot szült, melyet az öreg Dragomirov tábornok meglehetősen nyersen ki is fejezett. «A japán foglyok megérkezése óta — mondja egy újságban, — polgártársaink olyan meghunyászkodást tanúsítanak velük szemben, hogy meg nem lehet állni megbotránkozás nélkül. Ugyanígy tettek az oroszok a krími háborúban a franciákkal, angolokkal, nemkülönben az 1877/78-iki háborúban a törökökkel. Ezért aztán most a japánok oly fenhéjázók lettek, hogy a fogságban is győzőknek tartják magukat s természetesnek tartják, hogy az oroszok hízzelegnek nekik.»

A japán fogságba esett oroszok helyzete bizonyára nem így rózsás. Ha azok a hírek, melyeket az orosz lapok közöltek a hadifogoly kintzásáról, nem igazak is, bizonyos, hogy ellátásuk már csak nagy számuknál fogva is sok bajjal jár s a japán állam a legjobb akarattal sem gondoskodhatik róluk úgy, a hogy kellene. E mellett a japánok életmódja is annyira elüt az európai emberétől, hogy az oroszok hadifogságát ez is megkeseríti. Ágyuk, székjük nincs, főételük a rizs és a füstölt hal. A fogságba esett katonának pedig alkalmazkodnia kell ezekhez az állapotokhoz.

Stösszel tábornoknak s vele együtt hazatért tisztjeinek az orosz sajtó szemére vetette, hogy mért nem mentek inkább fogságba s mért adták becsületszavukat, hogy ebben a háborúban nem harcolnak többet? Pedig nincs katonája, a ki ezért Stösszelt és társait elítelné. Ha Japánban marad, az az oroszokra nem járt volna semmiféle haszonnal, — még szökésre sem gondolhatott volna. Odahaza ellenben a császár hasznát veheti még tanácsainak. Egyébiránt Stösszel a császár jóváhagyásával adta becsületszavát.

Kérdés, hogy mily körülmények között adhatja egy fogságba esett tiszt a becsületszavát arra, hogy a háborúban többé részt nem vesz? Erre nincsen paragrafus. Vannak esetek, hogy nem szabad a becsületszavát adnia. Ha pl. az ellenség az illető tiszt hazájában van, ha a harc a haza lététől folyik, akkor a tisztnek nem szabad lemondania arról a reményről, hogy valaha kiszabadul s tovább szolgálhat hazájának.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Nagy Képes Világtörténet»-nek most jelent meg a tizenkettedik kötete s ezzel a nagy vállalat befejeződött. Nagy és érdemes munka eredménye van e terjedelmes kötetekben lerakva s a kik elkészülését lehetővé tették, szolgálatot tettek vele művelődésünknek, annyival inkább, mert ez az első magyar összefoglaló világtörténet, mely a magyar közönség kíváncsainak figyelembe vételével készült s nem merő átdolgozása, vagy épen fordítása külföldi hasonló munkáknak. Kiváló érdeme, hogy a magyar történetet gondosan beilleszti a világtörténet keretébe s mindig kijelöli azt a szerepet, melyet a magyar nemzet Európa történetében betöltött s azokat az utakat, melyeken az európai művelődés eszméi és irányai nemzetünkbe behatoltak. Ez a munka az első, a mely az európai s a magyar történet e kölcsönhatását így pontosan kimutatja. E mellett nem csupán a régebbi történeti könyvekben megszokott háborúk, csaták, királyok történetét mondja el, hanem kellő figyelemmel van a gazdaság az államformák, a hadügy, a tudomány, irodalom, szóval az egész emberi művelődés történetére is, szóval a történetírás mai haladottabb álláspontján van írva. Egy tekintetben pedig még a külföldi hasonló vállalatokkal szemben is előnyben van: végigvezeti a történelmet egész a legújabb időkig, a huszadik századig. A most megjelent legutolsó kötet, melyet mint mind a hat utolsó kötetet, Marczali Henrik, a vállalat szerkesztője írt, épen ez utóbbi jelességét mutatja a műnek: Európa legújabb történetét adja 1848-tól úgyszólván a mai napig. Itt vannak leírva a mult század közepének forradalmi, köztük megfelelő terjedelemben a magyar szabadságharc. Ezek töltik be az első részt, míg a második a forradalmak nyomán létrejött új államalakulásokat ismerteti, egy gondosan megírt fejezetet szánva a magyar kiegyezésnek. A harmadik rész a legutóbbi évtizedek történetét ismerteti meg; a néhány év előtti kínai boxer-lázadás rövid leírásával végződik a nagy mű. A szövét nagyszámú, izléses és sok utánjárással összeállított illusztráció élénkíti, szövegek képek, műmel-lékletek, oklevél-másolatok, térképek stb. Alig van a szövegben forgó könyvben fontosabb esemény vagy nevezetesebb szereplő, a kire vonatkozó képet ne találja az olvasó. Egyet e képek közül mai számunkban mutatónyúl közlünk.

A «Magyar Remekírók» új sorozata. A magyar irodalom főműveinek nagyszabású gyűjteménye, a «Magyar Remekírók» című vállalat most huszadra újabb öt kötetes sorozatot bocsátott a közönség kezébe. Valamennyit a kiállításnak ugyanaz a díszes s a tartalomnak az a gondos kiválasztása és összeállítás jellemzi, mint az eddig megjelent köteteket s valamennyi olyan műveket tartalmaz, a melyek valóban irodalmunk legjellemzőbb termékei közül valók. Az egyik kötet Katona József «Bánk-bán»-ját és gróf Teleki László «Kegyenc»-ét közli. A két tragikus sorsú költő műveit Rákosi Jenő rendezte sajtó alá s ő irt hozzájuk egy-egy bevezető tanulmányt, tartalmasan fejti ki a két író jellemrajzát s műveik szépségeit. Bánóczy József, Csokonai Vitéz Mihály műveinek sajtó alá rendezője helyes érzéssel választotta ki a költő legbenedesebb alkotásait: a Lilla-dalokat, az anakreoni költeményeket, az ódákat és a Dorottyát. Magvas bevezető értekezésében Csokonai élet- s jellemrajzát, korához való viszonyát s munkásságát tanulságos módon ismerteti meg az olvasóval. A régebbi irodalom egyik nevezetes emlékeit adja az a kötet, mely Gyöngyösi István «Murányi Vénus»-át s «Kemény János emlékezetét» tartalmazza, ez egykor oly népszerű s ma is még olvasásra érdemes költő műveit. E kötetet Badics Ferenc rendezte sajtó alá s ő irt hozzá terjedelmes, mélyreható bevezető tanulmányt. Kisfaludy Károly műveinek két kötetet szánt a «Magyar Remekírók» szerkesztője; ezek közül az első a mostani sorozatban jelent meg. Heinrich Gasztáv rendezte sajtó alá s a bevezetés is az ő műve, melyben tömören rajzolta meg Kisfaludy Károly változatos életpályáját s úttörő működését. A kötet a költő összes költeményein kívül

Szlányi Lajos: Zagyvapart Szolnokon.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

két legjelesebb komoly drámai művét, az «Irené»-t és a «Kemény Simon»-t foglalja magában. Arany Jánostól ezúttal már a negyedik kötet jelen meg a vállalatban s a nagy költő elbeszélő műveinek közlését folytatja. E kötetet is Riedl Frigyes állította össze nagy gondalal. Az új sorozatban megtaláljuk a megfelelő kötetek élén Katona József, gróf Teleki László, Kisfaludy Károly, Gyöngyösi István és Csokonai arcképeit, melyek — mint a vállalatban található többi arcképek is — R. Hirsch Nelli sikerült művei. Az 55 kötetre tervezett teljes gyűjteményből most már 35 kötet forog közköze, valamennyi egyforma külsővel, díszes kötésben, finom papíron, tiszta, szép nyomással jelent meg a Fränklin-Társulat kiadásában. A teljes 55 kötetes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeg havi részletfizetéssel is törleszthető.

Berzeviczy Albert: «Beszédék és tanulmányok.» Az a két terjedelmes kötet, melyekben Berzeviczy Albert beszédei és tanulmányai vannak összegyűjtve, egyaránt érdekelheti a politikával s az irodalommal foglalkozókat. Berzeviczyben szerencsés módon egyesül a politikus az íróval, politikai beszédeibe beleviszi az irodalmi ember fejlett ízlését s erős stíl- és formaérzékét, az irodalmi jelenségek megítélésében pedig az avatott politikus magas szempontjai adnak szavának nyomatókat. Politikai életünkben mind kevesebb lett azoknak a száma, a kik beszédek irodalmi formájára is gondot fordítanak, — Berzeviczy e tekintetben a magyar élelművészet legjelesebb hagyományait követi. Tömör, erőteljes stílus, az érvelés logikai biztonsága, a szerkesztés gondossága jellemzik beszédeit, kiválóan alapos képzettsége, sokoldalú műveltsége, a magyar közoktatás minden kérdésében szerzett gyakorlati és elméleti jártassága mindegyikben fölismérhető. Gyűjteménye első kötetét parlamenti beszédei nyitják meg. Ezek közül az első 1882-ből való s a boszniai okkupáció kérdésével foglalkozik; a következő évben a középiskolai törvényjavaslatról mondott beszédeiben nem egy ma is figyelemre méltó eszme foglalhatók. Az 1884-iki választási felirati javaslatához két előadói beszédet mondott. Később Berzeviczy főleg közoktatási kérdésekkel foglalkozott s beható szakismerettel munkálkodott közoktatásunk nemzeti szemellen való fejlesztésén. Az időközben e téren szóba került fontosabb kérdések között alig van olyan, a melyhez hozzá ne szólt volna. Beszédeiben figyelemre méltó eszméket találunk közoktatásunk minden szervére nézve, a népoktatástól az egyetemig, s az összes beszédeket átgondolt, egységes felfogás foglalja össze, nem pillanatnyira felszínre vetett ötletek vezetik, hanem a dolgok ismeretén alapuló s meghatározott

céllra irányuló, rendszeres munkából származó eszmék. Az első kötet második részét gyűléseken és ünnepélyeken elmondott beszédek adják, a szerzőnek megnyitó beszédei, melyeket a magyar jogászegyletben, a nemzeti tornagyűlésben, a millenniumi tanügyi kongresszuson, az eperjesi Széchenyi-körben, a Kisfaludy-társaságban stb. tartott. Ezek is művelődési kérdéseket tárgyalnak s mintegy folytatásai parlamenti munkásságának. A második kötet első része emlékbeszédeket, visszaemlékezéseket tartalmaz báró Eötvös Józsefről, Pulszky Ferencről, Petőfiről, Munkácsyról (ravatalánál mondott beszéd), Vörösmartyról, Tompáról stb. A kisebb alkalmi beszédek mindegyikében is van egy-egy magvas gondolat, mely megérdemli, hogy a kötetbe felvéttéve megmentessék az elkallódástól. Kilenc tanulmány és értekezés, történeti, kortörténeti s művelődési tárgyakról, fejezi be a két kötetes gyűjteményt, mely a maga teljes értékében tükrözi vissza Berzeviczy szónoki, írói és államférfiai egyéniségét. A két kötetet szép kiállításban a Singer és Wolfner cég adta ki; ára 10 korona.

«Az országgyűlési almanach», mely már régóta minden újjonnan összeülő országgyűlés alkalmából meg szokott jelenni s melyet eddig két évtizeden át Sturm Albert szerkesztett, most Frábó Henrik dr. és Ujlaki József dr. szerkesztésében jelent meg. Szerkesztése ezúttal még nehezebb munka volt, mint eddig, mert a legutóbbi választás nagyon megváltoztatta az országgyűlés képét, szokatlanul nagyszámú új képviselő jutott be, a kiknek életrajzait összegyűjteni nem volt könnyű dolog. Az almanach gondosan van összeállítva, megvan benne minden főrendiházi tag és képviselő életrajza s eddigi munkásságának ismertetése. A 448 lapra terjedő kötet a Pesti Lloyd-társulat nyomdájából került ki.

A magyarság fejlődése az utóbbi kétszáz év alatt. Írta dr. Ajtay József. Az «Országos magyar szövetség» által megindított könyvtár-vállalat 1-ső füzeteként jelent meg ez a munka, melynek szerzője meggyőző adatokkal bizonyítja be a magyar elem nagy beolvadási képességét. Ezt mutatja többek közt, hogy az 1785—87-iki népszámlálás mindössze 9 millió lakost talált s ennek csak negyedrészre volt magyar, mert a megelőző török pusztítás épen a magyar lakta vidékeket néptelenítette el legjobban. Azonban a bekövetkezett békésebb idő megmutatta a magyarság rendkívüli életképességét, mely fölkép a nemzetiségek beolvadására következtekben ma már elérte a 9 milliót. Az érdekes füzet ára 50 fillér.

Az Országos Irodalmi szövetség kiadványai. A mult évben alakult Országos Irodalmi Szövetség, melynek célja az országban szétszórtá levő irodalmi jellegű egyesületek egysége fűzésével az irodalmat és a közművelődést fejleszteni és ébren tartani, az irodalmat a közönség körében terjesz-

Thaulow Fritz: Nyári est Norvégiában.

La Touche Gaston: Kaczerkodás.

teni, — tagjai számára most öt könyvet adott ki. Valamennyi ismert nevű jeles írók munkája. Az egyik kötet «Tarlóvirágok» címen *Endrődi Sándornak* egy sereg költeményét adja, köztük többet a költő legújabb, kötetben még eddig meg nem jelent műveiből. *Szakra* (gróf Teleki Sándorné) «Csak egy bokor muskátli» című kötete a kiváló író hat elbeszélését tartalmazza, valamennyi eddigi munkássága javából való. A sorozatban a humort *Rákosi Viktor* «Apró elbeszélések» című kötete képviseli, melyben humorisztikus rajzok, karczolatok vannak összegyűjtve. *Bárony István* «Magányos órák» című kötete a szerző oly általánosan kedvelt természeti és vadászrajzaiból mutat be tizenháromat. *Békefi Antal* kötete «Az életből» címet viseli s a jó tollú író nyolcz elbeszélése van benne. Egy-egy kötet terjedelme 6—7 ív s kiállításuk is tetszetős. Az öt kötetet a szövetség tagjai tagsági díjuk fejében kapják, s tekintve, hogy ez évenként mindössze négy korona, — valóban olcsón jutnak hozzájuk.

Barcsay Domokos adomái. Összegyűjtötte *Sisakos*. A mai nemzedék egyik legkiválóbb humoristája Barcsay Domokos, a kit képviselőtársai bizalmasan «fejedelem»-nek nevezgetnek. Adomái, melyek rendszeren a napi politikai eseményekre vonatkoznak, leginkább a Ház folyosóján szokta elmondani s innen aztán szélesebb körökben is rohamosan elterjedtek és népszerűvé lettek. Ezek egyrészt gyűjtötte most össze *Sisakos* egy kötetbe. A tizenegy ivnyi terjedelmű könyv ára 2 korona.

Nemzeti Színház. A magyar ciklus során két apróság került színre április 14-én; az egyik sötét tragédia egy felvonásban, szerzője *Hüvös Kornél*, címe «A gyermek». Tartalmát inkább sejtetjük mint világosan elmondjuk, mert a fiatal kezdő megokolatlan merészséggel ugynevezett realiztikus tárgyat választott. Egy tévedt nő találkozik csábítóval öt év után s ez megtudja, hogy a rég elfeledt viszonyból gyermek származott. A büntől fertőzött levegőben a gyermeknek el kellene pusztulnia s azért a férfi elragadja anyjától keserves életének ezt az egyetlen örömét, czélját, jogosultságát. Ez az egész. Miért? hogyan? jól van-e így? csupa oly kérdés, melyre a darab nem felel. *Hegyesi Mari* az asszonyt erősebb jellemzéssel alakította ki, mint a szerző. A férfit *Császár* jól játszotta. — A másik darab *Erdélyi Zoltán* ismert költőnek s az «Urambátyám» című humorisztikus lap szerkesztőjének munkája. «Az oroszánbőr» azt példázta kómikusan, hogy a legjámborabb nyárspolgár is megvadul, ha grófi ruhát ölt fel; de szilajsága tüstént elpárolog, mihelyt megtudja, hogy a grófnak vélt ruha egy derék lakaj számára készült libéria. A jókedvű ötletet a szerző egy kis szerelmi cselszövésrel töltötte meg. A közönség elég jól mulatott a darab ártatlan kómikumán. A színészek közül *Gál* kitűnő volt ezuttal is, *Vizvári* bájosan rettentő mumus, *Rózsahegy*, *Liget* összeillő pár. Néha elkél egy-egy ilyen apróság is, megtoldani a rövidebb darabok kurta idejét. (—)

A Népszínháznak is van új darabja, «7777» cím alatt. Ez egy bécsi bohózat, *Ziehrer* zenéjével; szövegét *Krenn* és *Lindau* írták; magyar színe alkalmazták *Bálint* Dezső és *Faragó* Jenő. Régi do-

log, hogy a bécsi lokal-posszék még akkor sem képesek nálunk valami sikerhez jutni, ha Budapestre teszik a színhelyet. A magyar főváros és Bécs izlése közt nagy a különbség. Az új énekes bohózat alapfogolata az, hogy egy fiatal báró fogadásból beáll hordárnak, megmutatni, hogy megél a saját keretéből is. Mint hordár a 7777 számot kapja. Mindjárt foglalkozáshoz jut, mert egy vidéki családot kell kalauzolni a fővárosban. Aztán következik az operettekől össze-vissza szedett mindenféle töltelék, az urnője ruhájába öltözött szobalány, baka káplár, megszóított leány föltalálása és sok más erőltetett zürzavar. *Ziehrer* zenéje dallamos, de katonabanda-szerű. Legjobban tetszett az első felvonás, mely a kerepesi-utnak a Népszínház körüli részén történik és sok helyi tarkaság eleveníti. Tetszett az is, mikor a Városligetben egy lakodalmazó társaságot zápor eső ver szét. Hatalmas színpadi zápor zuhogott. Az újdonságot különben ügyesen és fürgén adták elő. Két új taggal is megismerkedt a közönség: *Kassai* Károlyval és *Stefanidesz* karmesterrel. Mind a két új tag legutóbb a kolozsvári színháznál volt s a Népszínházban is jó erőnek ígérkeznek.

A Nemzeti Színház új örökös tagja. *Vizvári* Gyulát, a Nemzeti Színház kitűnő kómikusát, ki a hatvanas évek kezdetén a budai népszínháznál érvényesítette tehetségét, majd a debreczeni színház híres gárdájához tartozott, a honnan a budapesti Nemzeti Színházhoz szerződött, — a belügy-miniszter most a Nemzeti Színház örökös tiszteleti

tagjává nevezte ki. Ez azt jelenti, hogy a művész mindig megmarad az intézet tagja s nyugdíjazására nem kerül sor.

A színművészek jubileuma. Április 16-ikán a *Nemzeti Színház* és a *Népszínház* is ünnepélyt tartottak azon alkalomból, hogy egy-egy művész tagjok a huszonöt éves jubilaris időhöz ért. Ennyi idő óta tagok a színházi testületben. A Nemzeti Színháznál *Mihályfi* Károly, a drámai előadásoknak egyik főereje, s a Népszínháznál *Ujvári* Károly, annyi életképi és vidám alak személyesítője.

A *Nemzeti Színházban* április 16-ikán Dumas «Kamélias hölgy»-ét adták. *Mihályfi*nak jó szerepe abban Armand. Az előadás kezdete előtt a színpad föl nem vont függönye előtt köszöntötték társai, a többi színházak és színi iskolák küldöttjei, koszorúkkal, meleg szóval. A Nemzeti Színház részéről *Somló* Sándor igazgató adta át a koszorút. A művész kartársak érzelmeit *Nádai* Ferencz nyilvánította nagy melegséggel. *Mihályfi* a koszorúkat, ajándékokat meghatva köszönte meg. Gróf *Tisza* miniszterelnök üdvözlő levelet küldött. A «Kamélias hölgy» előadásán a közönség a méltatás ösztöne jeleivel tüntette ki *Mihályfi*t. Este a tisztelők köre lakomán folytatta az ünneplést.

A *Népszínházban* *Ujvári* Károlyt a «Koldus diák»-ban levő szerepében tapsolták. Az első felvonás után a színpadon a színház összes személyzete köszöntötte. *Szirmai* Imre adta át a babérokörzöt, melyet a többi színházak koszorúja is gyarapított.

Pajtás Ödön: A Derby-crack reggeli munkája.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Graf-Freiburg Oszkár: Esti ima.

Aman-Jean: E. P. kisasszony arcképe.

Az *Uránia-színházban* nagyszámú előkelő közönség előtt április 17-ikén mutatták be *Gineverné György* Ilona új darabját *Skóciáról*. A jeles író, mióta angol egyetemi tanárhoz ment nőül s Angliában él, új hazájában buzgón ismerteti fölolvásokban Magyarországot, viszont a magyar lapokba érdekes cikkeket ír angol dolgokról. *Skóciáról* olyan darabot írt most, a mely a közönség tetszését teljes mértékben megnyerte. Ismerteti benne a skótok történetét, erkölcsüket és szokásaikat és művelődésüket élénk, jellemzetes, lendületes előadásban. A darab kiváló irodalmi készséggel van megírva, komoly és derűs részletek, szép tájleírások, mondák, történeti elbeszélések váltakoznak benne s folyton ébren tartják a közönség érdeklődését. Szépek a darab képei is, gondosan és izlése- sen vannak összeválogatva, a mozgófényképek hatásosak. A darabot az első előadásokon maga a jeles író olvasta fel, a kit meleg ünneplésben részesített a közönség.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 17-iki összes ülésén az elnök *Kautz* Gyula fájdalommal emlékezett meg gróf *Kuun* Géza igazgatósági és tiszteleti tag haláláról. Az Akadémia jegyzőkönyvben adott kifejezést részvétnének. Majd jelentette, hogy

a báró *Wodianer*-jutalmat az Akadémia *Bökényi* Dániel máramarosszigeti és *Péter* József vágsselyei igazgató-tanítóknak ítélte és adta ki. Ezután *Kürschák* József mondott emlékbeszédet *Hermite* Károly párisi egyetemi tanárról, az Akadémia kútagjáról, a ki 1901-ben halt meg s a világ legnagyobb matematikusai közé sorolható. *Heinrich* Gusztáv főtitkár jelentette, hogy az Akadémia I. osztálya javasolta néhai *Lindner* Ernő nagy és becses népköltési gyűjteményének megvásárlását. Az összes ülés elhatározta ezt. A történelmi bizottság azt a kérdést intézte az I. osztályhoz, hogy a *nemesi előnevek* nagy vagy kis betűkkel irandók-e? Az osztály a nagy betűvel való írás mellett nyilatkozott s egyúttal arra kérte az összes ülést, hogy a miniszteriummal járjon közbe az iránt, hogy hivatalos használatban a *nemesi* prédikátum — mint a király által adományozott tulajdonnév — nagy betűvel irassék. *Ludvig* Ernő pekingi követségi attasé arra kérte levében az Akadémiát, hogy járjon közbe az iránt, hogy *Pekingben*, más nyugati államok példája szerint, tudományos attasé állás szerveztessék. Az Akadémia közben fog járni ez ügyben a miniszteriummal.

A délmagyarországi magyar közművelődési egyesület legújabb alapító tagja *Margit* főhercegnő, *Thurn-Taxis* herceg neje, *József* főherceg leánya, kinek udvarmesterei hivatala Regensburgból

értesítette a kultur-egyesület elnökségét, hogy a főhercegnő «a magyar nyelv fejlesztésére és terjesztésére a hazafias magyar szellem erősítése és a magyar érdekek előmozdítására alakult Egyesületet támogatni óhajtván, az egyesület alapító tagjai sorába lépett».

MI UJSÁG?

Husvét ünnepe nem gyakran esik oly későre, mint az idén. Mégis az egész nagyhétből teljesen hiányzott a tavasz melege és fénye. A hideg esők az utcák és üzletek élénkségének is sokat ártottak. A templomokat a hívők ezrei látogatták. A katolikus templomok a passió és a lamentáció éneklése alatt szorongásig megteltek. A nagy-csütörtöki isteni tiszteletr a budavári Mátyás-templomban gyűlt össze előkelő sokaság, hogy tanuja legyen a lábmosás szertartásának, melyet a gyöngélkedő *Vasary* Kólos hercegprímás helyett *Kohl* Medárd felszentelt püspök végzett. A nagypénteki nap ismét esőszél kezdődött, de később szétoszlottak a fellegek, a templomok látogatása megkezdődött s a kereszténység nagy ünnepének komoly hangulata szállta meg a nagyvárosnak nyüzsgő és forrongó életét.

A király a nyilvánosságra jutott hírek szerint a husvétünnep után Budapestre jön s ekkorra várják, hogy valami újabb intézkedés fog történni a válság megoldása ügyében. Külföldi lapokban Ó Felsége egészségi állapotáról kedvezőtlen hírek kerültek forgalomba, melyek azonban alaptalanok. A király érzi ugyan a magas életkorával természetesen együtt járó bajokat, de egészségi állapota teljesen kielégítő. Az orvosok nagyon fontosnak tartják, hogy lehetőleg kímélje magát, megszkott életrendjét megtartsa; az időjárás változóságának kedvezőtlen hatásától óvakodjék. Ez utóbbi körülménynek tulajdonítható, hogy az uralkodó mostanában a szokottnál is visszavonultabban él.

Rákóczi hamvainak hazaszállítása. A magyar kormány konstantinápolyi nagykövetségünk és konzulátusunk több tagjának köszönetét fejezte ki Rákóczi hamvainak megszerzése dolgában kifejtett fáradozásukért. A galatai St.-Benoit-kolostornak már átadták a neki adományozott ötvenezer frankot. Köszönetét fejezte ki azonkívül a magyar kormány az okuméni és örmény-gregoriánus patriárkátusnak, a miért is a rodostói és izmídi sirook kiadását támogatták.

A Kossuth-szobor és a szabadságharc szobra. *Strobl* Alajos, a Kossuth-szoborbizottság előadója a pályaművekről szóló jelentésével már elkészült. A polgármester a bizottságot április 29-ikére hívja egybe. Ugyanakkor várják *Bartholomé* párisi szobrászművészt, a kihez *Halmos* János polgármester levelet intézett azzal a kérelemmel, hogy a lemondott *Lefevre* helyett vegyen részt a Kossuth-szoborbizottságban is, ne csak a Szabadságharc-szobor zsűrijében, a melybe eredetileg is felkérték. A döntés alkalmasint május első napjaiban lesz. A Szabadságharc-szoborpályázat eredményének összeállításán *Zala* György most dolgozik s jelentését e napokban szintén átadja a polgármesternek.

Márk Lajos: B. Magda arcképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Blanche I. E.: Leányarckép.

ÖRMÉNY KERESKEDŐK ÜZLETEINEK MEGTÁMADÁSA A BAKUI ZAVARGÁSOKKOR.

A budapest-józsefvárosi református papválasztás a legnagyobb érdeklődés közt ment végbe a fővárosban. A Lónyay-utcai iparrajziskolában folyt szavazásra gróf Tisza István miniszterelnök is megjelent hűgával, báró Badvánszky Béla koronaőr nevével, ki szintén érvényesítette szavazatát. Szabó Aladár dr. budapesti theologiai tanár, Gergely Antal mezőtúri lelkész, Juhász László úpesti segéd-lelkész voltak jelöltek. Az április 16-iki szavazást jóval éjfél után fejezték be, de a jelöltek közül egyik sem kapta meg a többséget. A beadott 2123 szavazathól Szabóra 986, Juhászra 651 szavazat esvén, köztük április 18-án pótválasztás volt. Ez is éjfélig tartott. Megválasztották Szabó Aladárt 476 szöbbséggel a Juhászra beadott 1031 szavazat ellenében.

Nász Wekerle Sándor családjában. Wekerle Sándor volt miniszterelnöknek, a közigazgatás legfőbb bíróság elnökének fia, ifjabb Wekerle Sándor dr. miniszteri fogalmazó jegyet váltott Geiszt Lillike kisasszonnyal, öz. Geiszt Gyuláné szül. Jálics Lujza leányával.

Idősb Szinyei József, a Nemzeti Múzeum hirlapkönyvtárának őre, ki nem rég ilte meg 75-dik születésnapját, egy évi szabadságot nyert a közoktatási minisztertől, hogy befejezhesse Magyar irók élete és munkái című nagy művét. Ez idő alatt dr. Keresztv István múzeumi őr helyettesíti.

A Margit-sziget új felügyelője. A Margit-sziget, melynek tavasi pompája most fejlődik, új felügyelőt kapott. József főherceg ez szép állásra Hofhauer Ferenczét, a sziget kezelőségének eddigi pénztárnokát nevezte ki.

A párbaj ellen. Az országos Párbajellenes Szövetség igazgató-tanácsának legutóbbi ülésén bemutatták Pátreich közös hadügyminiszter átiratát, mely megengedi, hogy a nem tényleges szolgálatban levő tisztak, hadapródok és ezekkel hasonló állásnak a szövetségbe beléphetessenek.

* Japánban az udvariasság nem csak a műveltebb osztályoknál otthonos. Oselédék és szolgák egymással ép oly udvariasnak bínnak, mint gazdájukkal. Az utcán találkozáskor, egymást egyforma távolságból, mosolygva üdvözlik. Egymáshoz közelebb jutva, a szertartásos hajlongások után a ház kertésze a ház lovását eképp üdvözli: «Régóta nem lehetett szerencsém szememet önnek szempilláira vetni.» Erre a lovasz ezt feleli: «Bocsásson meg, hogy a multkorai találkozásunk alkalmával oly durva voltam.» Ha aztán egy más alkalommal összevesznek s egymást alaposan elpöfölik, nem mennek szét a nélkül, hogy a kínos félreértés miatt egymástól, bocsánatot ne kérnének.

* A sheffieldi vasgyárakban az angol tenger-nagy hivatal által kitűzött tízezer font sterlinges díj elnyerésére egy oly hajóvért előállításán dolgoznak, melyet meg a legnagyobb lövegek sem lyukaszthatnak át. A legújabbban készült nickel-aczéllemezek nem felelnek meg egészen a czélnak, de a közönséges aczéllemezeknél sokkal erősebbek.

* A világ legnagyobb magán-képtárát Portland herceg bírja. A képtár hossza 236 láb, értékét nyolcezer millió koronára becsülik.

Kinek pénze van, mindene van; ezt éneklék a Kornevillei harangokban. Sok emberrel megtörténik azonban, ha van is pénze, nincs mindene, például még egy jól jár, az időt pontosan mutató zsebrájja sem. Hiába hord drága arany órát vastag aranyláncszal, ha az óra nem jár pontosan, vagy kézik, vagy siet s minduntalan igazgatni kell. Ezért, a ki jól járó pontos és megbízható zsebrát akar, az Schönwald Imre magyar órásmester és óraszergyárosnál Pécsétt

vásároljon. A jó nevű órásmester magyar gyártmányú órákat a legpontosabb időjelzők s tiszvái jóállással küldi arany, ezüst zsebrát s azok mind művészi kivitelűek, erős szerkezetűek s kiállják a versenyt a svájci zsebrórákkal is. Turistáknak és kerékpárosoknak. Nekünk megküldött és teljes hittel érdemelt értesítések szerint a Kwizda-féle Fluid (Kigyó védegy) és «Turista-fluid» tekintélyes turisták, kerékpárosok és lovasok által megerősített kirándulások előtt és után kiváló eredményre használtatik. Ezen értesítések szerint a Kwizda-féle fluid azon tulajdonsággal bír, hogy a test izomzatát ellenállóvá és kitaróvá teszi, annyira hogy a legnagyobb megerősítések is könnyedén kibírja. Másrészt pedig ezen szer teljeseen felkészíti a pettyhűdt izomzatot, fáradságot és minden túlerőtől származó fájdalmat megszüntet. Ezen, szakferfiak által tett kijelentések hasznos utbiztatásul szolgálhatnak gyaloglóknak és sportkedvelőknek.

ZAVARGÁSOK BAKUBAN.

Az oroszországi zavargások kiterjedtek a Kaukázusra is s főképp a nagy petroleum-telepeiről híres Bakuban és környékén ótítők veszedelmes jellegűek. Itt azonban nem annyira a politikai tekintetek mozgatták meg a tömegeket, hanem inkább az az ellenséges indulat, mely a különféle vallású és nemzetiségű lakosokat egymás iránt eltöltötte s a mely ellenségeskedést most a rendőrség titokban állítólag meg szított is. Tette pedig ezt, mint állítják, azért, hogy így az összevesztett népfajok figyelmét elvonja az államra nézve veszedelmes politikai mozgalmaktól.

Bakut s általában a Kaukázus déli lejtőit tatárok, örmények, persák és oroszok lakják, mely népek közül először a két előbbi közt tört ki az ellenségeskedés, de aztán a persák és oroszok is az örmények ellen fordultak s mivel a rendőrség jóformán tétlenül nézte a dolgot, nagy vérgöngy fejlődött ki, melynek több százan estek áldozatul, majd pedig a gazdag örmény kereskedők üzleteinek kifosztására került a sor, a miben a tatárok, oroszok, persák, sőt itt-ott maguk a rendőri is egyaránt részt vettek.

Képneg egy üzlet kirablását tünteti fel, a mint a rablók egymás közt is verekedve, nagy sietséggel hordják szét a mindenféle zsákmányt.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf Kuun Géza tetemeit mely megilletődéssel fogadták Kolozsvárt. Április 15-ikén a koporsót a temető bejáratánál levő téren helyezték el a két református püspöknek, Nagy Péternek és Szász Domokosnak sírja előtt. A gyászszertartáson képviselve volt Kolozsvár valamennyi testülete, a megye, a városi tanács, a királyi tábla személyzete, jelen volt báró Wesselényi Miklós képviselő, számos arisztokrata, a család tagjai és óriás közönség. Bartók György református püspök mondta az imát és a búcsúszót, az Emke nevében Nagy Károly tanár, az erdélyi irodalmi társaság nevében Versényi György titkár és a múzeum-egyesület nevében Szádeczky Lajos mondott szép beszédet.

STROSSMAYER püspököt április 14-ikén temették el. Djakováron még soha sem volt ennyi idegen. A horvát tartományi kormányt Chavrak osztlányfőnök képviselte, Zágrábot és több horvát várost a polgármesterek; ott voltak Prága, Laibach polgármesterei is, küldöttégek Dalmáciából is. A temetést Poszilovics zágrábi érsek végezte, a többi horvát

püspökökkel, kik közt Stadler szerzjevi érsek is megjelent.

Dr. Pártos Béla fővárosi ügyvéd, széles körökben ismert és közbecsülésben részesült, sokoldalú műveltségű férfiú, meghalt 61 éves korában szív-szélhűdésben. Bácsmegeyi származású volt s fiatal korában szülőmegeyjében bírósági pályán működött. 1872-ben a fővárosban nyitott irodát s mint alapos képzettségű férfiú, élénk részt vett a közéletben. Tagja volt a fővárosi törvényhatósági bizottságának, több politikai röpiratot írt, s képviselőválasztásoknál ismételve függetlenségi párti jelölt is volt, de nem sikerült mandátumot nyernie. Klasszikai műveltségét bizonyítják latin versei, melyeket baráti körben jól ismertek. Pártos Béla fővárosi építész bátyját vesztette el az elhunytban.

Elhunytak még a közelebbi napokban: PALUGYAY GUSZTÁV, kuriai bírói ezimrel felruházott nyugalmazott törvényszéki elnök, 55 éves korában Eperjesen. — SZABÓ FERENCZ apátplebános, volt országgyűlési képviselő, a nagy elterjedésű «Nép- és földrajzi könyvtár» szerkesztője és kiadója, melyből sok ezer példányt ingyen osztottak szét felekezeti különbség nélkül az iskolákban, 63 éves korában Nagy-Becskereken. — ZÁMONY BÉLA, volt országgyűlési képviselő, komárommegeyi törvényhatósági tag, földbirtokos, 71 éves korában Banán. — GOMNOS BÉLA földbirtokos, nyug. fősolgabíró és volt országgyűlési képviselő, 64 éves korában Óbecsén. — REINER HUGÓ, a besnyői kapuczinusok kolostorfőnöke, 52 éves korában. — ADAMOVIČ VILMOS, a m. kir. közigazgatási bíróság ítélő-bírja, 53-ik évében Budapestén. — ROST OTTÓ téglyágyár mérnök, a szikla-kemény utcaburkolati keramit-tégla fel-találója, kit Liposéből s a kibányai Drascho-téglyágyár hívott Budapestre s itt fejlesztette ki találmányát, melyre aztán részvénytársaság alakult, találmányaiért több kiállításon kitüntetésekben részesült, 64 éves korában Budapestén. — MALONYAI SÁNDOR alibunári kir. közjegyző, 56 éves korában. — HUTIRAI LUKÁCSY FERENCZ, gróf Károlyi Gyula örökösök intőzője, a nagynevű néhai Szilgigeti Ede drámairól jeje, kinek Jolán leánya volt a hitvese, 63 éves korában a bharmegyei Kéty községben. — SIMONIAS JÁNOS, Hunyadmegyei árvászeki elnöke, Déván. — POLGÁR ANTAL, volt 48-as honvéddusáraltiszt, volt solgabíró és fölbirtokos, 80-ik évében Nyírágon. — SZÜCS BERTALAN 48-as honvédfőhadnagy, nyug. közjegyző, 79 éves korában Szendrőn. — JEGESI BÉLA ügyvéd, 48-as honvédfőhadnagy, 86 éves Makón. — FORGÁCH MÁTYÁS, 48-as honvéddörmester, Aracsan, Torontálmegyeében, 81-ik évében. — KARPZS TAMÁS magánzó, a Kapczy-család utolsó sarjadéka, 60 éves korában Gödöllőn. — DR. KALCH-BRENNER HUGÓ, Koburg hercegei palatínus uradalmanak volt orvos, Gömör vármegyei tb. főorvosa, Polomkán, 68 éves. — DUCHON JÓZSEF, gróf Wenckheim Frigyes békési uradalmanak gazdaságtiszte, 42 éves, Budapestén. — VALMÁI FERENCZ kereskedő, több pénzügyintézet igazgatósági tagja, 59 éves, Székesfehérvárott.

Id. TAMÁSSY JÓZSEFNÉ, szül. Rottenbiller Adél, Pest városa 1848-49-iki és a hatvanas évekbeli polgármesterének leánya, 54 éves korában Budapestén. — NAGY ANDRÁSINÉ, szül. Czagány Juliánna, Tiszalúcson 61 éves korában. Nagy András, kitől lapunk is több esimes költeményt közölt, édesanyját vesztette el az elhunytban. — ÖZV. ZÁVODY ALBANNÉ, szül. Bozay Emma, 73 éves, Budapestén. — BUD LONKA, felső-visóli állami elemi iskolai tanítónő, 21 éves, Mármarosszigetén. — FARAGÓ ILONA, zalauvarnoki tanítónő, 19-ik évében Keeskeméten. — HELVEI ZSIGMONDNÉ, szül. Schvab Laura, Helvei Laurának a Nemzeti Színház művésznőjének, és özv. Szentkirályi Albertnének, a Nemzeti Színház volt tagjának édes anyja, 73 éves korában, Budapestén. — ÖZV. MESZLÉNYI JÓZSEFNÉ, szül. Mészöly Zsófia, 78 éves korában, a fehérmegyei Velence községben. — KRÄMNER MIKSNÉ, szül. Sattler Berta, bankigazgató és fővárosi bizottsági tag neje, Budapestén. — ÖZV. SZIKSZAY JÓZSEFNÉ, szül. buzaifalvi Szobonya Terézia, 71 éves korában Hajdúnánáson.

Szerkesztői üzenetek.

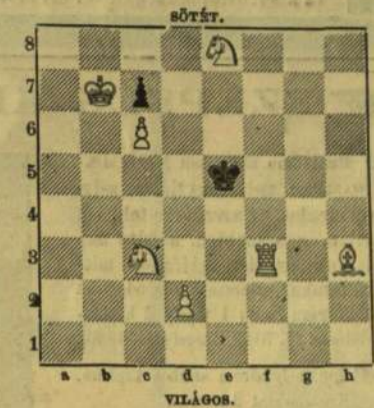
M. G. Lapunk szerkesztője néhány napra elutazott Budapestről.

S. A. A kínai birodalom lakóinak száma fölött a statisztikusok régóta vitatkoznak. Most azonban a kínai kormány — úgy, a hogy, — népszámlálást hajtatott végre, melyből kitűnt, hogy a menynevi birodalmat 420 millió ember lakja. Ezen óriási tömeg különféleleképven van elosztva. Tibet, Mongolia, Turkesztán és Manduria nagyon gyér lakossággal bírnak, ellenben a többi nagy tartományokban, mint például Santung és Honan-ban egy talpalatnyi föld sem hever paragon. Santungban egy négyzet kilométeren 221 ember, Kiangsuban pedig 184 ember lakik.

F. P. Régen bevett szokás szerint — a Mária Terézia-féle katonai büntető kódex határozottan el is rendeli ezt, — valamely kapitulált vár parancsnokáig mindig haditörvényszék elé állítják, hogy a reá bízott vár feladását igazolhassa. Bazaine francia táborna-

SAKKJÁTÉK.

2429. számú feladvány Pauly W.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2414. sz. feladvány megfejtése Gérecz Károlytól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. B4—d4 ... Ke3—d4: (a) 1. ... B8—e7 2. Vh6—e3 ... K t. sz. 2. Vh6—b5 ... Be7—g7 3. F v v mat. 3. V mat.

Foulard selyem

Gazdag mintaválaszték azonnal. Selyemgyár Henneberg Zürich.

Advertisement for 'Salvator' medicine. Text: 'Terápiás selymes vasmagnes Lithion-forrás kiűző hatású vese-, nyál-, rheuma- és köszvénybántalmaknál. Veseleti nehézségeknél, osztorbetegségeknek a legelő- és emésztési szervek harcsinál.' Below the text is a small illustration of a person's face.

ST. HUBERTUS

a legjobb likőr BRAUN TESVÉREK-NÉL. csegtájdonos belatini Braun Géza BUDAPESTEN. 10087 a legrégibb magyar likőrgyárban készült. (Alapított 1839-ben.) Kapható a finomabb fűszer- és csemegé-kereskedésekben.

Bagaria-molypapír

120 cm. széles, méterje 50 fillér. Legtiszább és legbiztosabb moly-ovószer. Ruhaszekrények és ládák beteregeltésre posztó, szőrmehák, selyemmel és bársonnyal bevont butodarabok betakarására.

Mindenütt kapható. Detsinyi Frigyes, Budapest. «A fekete kutyához». 11068

Hogy karcsuva lehessünk

a nélkül, hogy erőszakkal ártalmatlanra volna, hanem a „PILULES APOLLO“ melyek tengeri növények alapján vannak előállítva és párisi orvosoktól jóváhagyva. Ezen könnyen betartható gyógyszeres rövid idő alatt csatlakoztatással elhajt túlságos embompoint és biztosítja a körvonalas testet, melynek minde a két nemnél. Ez a tiztek minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalnak akarja magát tartani. Egy facon ár utastársak K 645 bérmentve, utánvétel K 675 J. Entlé, gyógyszer, 5 Passage Verdeau, Paris (IX). — Raktár Ausztria-Magyarország párisi Budapesti Török József, gyógyszerész, Király-utca 12. 11019

Advertisement for 'AKACIA-CRÈME 2 K. -POUDER 1: -SZAPPAN 1:'. Text: 'Legkedveltebb, legkülönesebb arcztisztító és szépségesszerek a KRIEGER-féle AKACIA-CRÈME 2 K. -POUDER 1: -SZAPPAN 1: Kapható a gyógyszerészekben. Főraktár: Korona-gyógyszertár Budapest, Kálvin-tér. 10642'

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyi: Németh Péter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Fákerten: Kintz R. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 13-dik számban megjelent képtalány megfejtése: Mindenki csak önmagára számíthat biztosan.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Olecsó órák

Arany és ezüst órkklek 3 évi irásbeli jóállással. Eredeti gyári árak. A nagy Max Böhnel óras, Wien, IV. Margarethenstr. 38/37. Legnagyobb és legrégibb cég. Alapított 1840. Legmagasabb kitüntetés «Grand Prix» és nagy aranyérem Paris 1904. Nikkel remontoir-óra 1-60 frt. Fekete aczél-remontoir-óra 1-90 frt. Roskopf-remontéri szabadalm. remontoir-óra 2 frt. Eredeti «Vantati Roskopf»-óra (nem Roskopf remontéri) 3-50 frt. Goldin remontoir-óra (kettős fedéllel) 2-90 frt. Valódi ezüst remontoir-óra 3 frt. Kettős fedéllel 3-50 frt. Tule remontoir-óra aranyból rébe-lyezett magy. kir. ezimrel vagy cs. és k. osztrák birodalmi sással, vagy szép vadászképpel 5 frt. Valódi ezüst páncél lánccal 95 kr. 14 karátos arany remont-óra 7-50 frt. 14 kar. arany páncél-lánc 10 frt. 14 kar. arany-gyűrű 1-80 frt. Inga-órák két súlyllyal 130 cm. hossza 10-75 frt. Karak konyhatárak 1-35 frt. Ébressző-órák, nikkél 1 frt. — Megnem felelt kiserekek vagy a pántz viaskutudóm. Kérje egy levelezőlapon nagy magy. 900 kappal ellátott árjegyzékemet, mit ingyen és bérmentve küldök. 11096b

SUNLIGHT SZAPPAN

ruhája főhefére lesz és duplán tartós, ha Sunlight-szappannal, (a világ legjobb szappánával) mossa.

Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt kívánatra a helyi képviselő: DIAMANT B. N., VI Király utca 98b szolgál.

GERMANDRÉE

POHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szepseg titka, ideális illattal feltöltött lazor, egyszerű és díszletek. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és úde szint ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

MARGIT-CREME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arczkencés pár nap alatt elűvölt szepőt, márfoltot, pattanást, bőrtúrkát (Mitesser) és minden más bőrhaját. Kisimítja a ráncokat, reddet, himbhe-lyeket és az arczot hóhérré, simává és üdvé varazsolja. Ára egy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor. Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fűgép (Zahn-pasta) 1 korona, Margit arczvíz 1 korona.

Hamisítványok bíróság üldözötnék. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-utca 12. 11096

MELANOGENE

tekete és barna szluben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 10689 Ára 2 korona 80 fillér. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-utca 12. 11096

GERŐ ADOLF

föh. udv. szállító ortop. czipészmest. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit 10592 fájós lábakra. Specialistista anaton. mód szerint kidolgozott ryeremekcipőkben.

Schicht-szappan

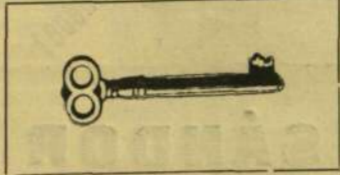
„szarvas“

vagy

„kulcs“

jegygyel

Olcsó cseh ágytoll!
5 kilo: új foszott 9,00 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha foszott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha foszott 30 K 36 K. Szállítás portmentes, utánvétel. A kieszorítás és visszavétel portmentes és visszavétel megengedett. 11023. Benedikt Sachsel, Lobes 279. Post Pilsen, Böhmen.

10982

Világhírű kitértetett olmtüzi **Quargli.**

Az első olmtüzi gépezetű sajtógép, mely 1839. évben alapított, ajsaló sajtó gyármányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvétel 3 K 70 filléret. Nagyobb megrendeléseknél a legolcsóbb árak.

JOSEF MEIXNER, Olmtüzi, Bahnh. 10821

Legjobb, legkiadósabb és ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva!!

OLDSMOBILES

olcsó vételára
daczára minden
kivánságot kielégít.

8 lóerős 2 ülésű kocsik. 11054a
8 lóerős 2 ülésű könnyű kocsik, a világ összes gazolin autómobiljai között a leghíresebb és a legmegbízhatóbb. 2 személyt bármely uton, sőt ut nélkül is könnyen elvisz. 8 lóerős könnyű kocsik, 8 lóerős utazó kocsik, 10 lóerős családi kocsik, 20 lóerős 2 cilindres családi utazó kocsik, 10 és 16 lóerős csomagszállító kocsik, 11 személyes omnibusz.

Mielőtt autómobil vásárolna, kérjen tőlünk katalógust.

OLDS MOTOR WORKS
Detroit, Michigan.

Schreher Gusztáv és Társai
vezérképviselek.
Budapest IV., Eskü-ut 6. (15-13.)
Garage: VI., Gyár-u. 31. (21-69.)

a legjobb **A LEGKELEMETLENEBB BAJOK** *1/2 perc alatt hat.*
GYÓGSZERE
FEJFÁJÁS NÁTHA MIGRAIN KÁBULTSÁG ellen. AZI URÁK
ANTIDOL
FEJFÁJÁS NÁTHA AMÁMOR ÜTŐBÁJA SZÉDÜLÉS ellen.
KAPHATÓ MINDEN GYÓGSZERTÁRBAN!
és a készítőnél „Laboratorium Debreczen“ Debreczenben.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10852
Küld. n. Több mint 3300 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban felfűtve üvegben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

CRÈME DE MARGUERITE KRIEGNER
Igazi urinó arczának, keblének, kezének alapos ápolására használja mindig a világhírű, 1885-ik év óta törvényileg védett **Kriegner-féle**
CRÈME DE MARGUERITET.
Kérjen mindig határozottan **Kriegner-féle**.
Eredeti nagy tégely 4 kor. Próbátégely 1 kor.
KRIEGER GYÖRGY
gyógyszerár Budapest, VIII., Kálvin-tér. 10670

MATTONI 11003
ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐJE
BUDAPESTEN (BUDÁN).
női bajokban.
Megtűri gyöngyhátsóval bir katonáson továbbá alhasi és általános vérbőségben, verőzéri pangások esetén máj- és lépajokban, aranyérben sőt **Idény április 15-től szept. végéig.**
65 fűrdőszoba; számos külön berendezett kényelmes vendégszoba. Venetülő mérsékelt áru étel és italokkal.
Rendelési óra: Dr. Foglár Emil.
Villamos vasúti állomás. Villamos vasúti állomás.

KWIZDA FERENCZ JÁN.
cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgár fejed. udv. szállító.
Kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.
Kwizda Fluidja 10681
Kigyó vadjegygyel (TURISTA-FLUID).
Régi jóhírű dütt-kosm. szer (bedörzsölésre az emberi test izmainak és inainak erősítésére és edzésére. Eredményesen használva turisták, kerékpárosok a lovaglóktól által nagyobb társak utáni erősítésére és erőtgyűjtésére.
Árak: 1/2 palack K 2.-, 1/4 palack K 1.20
Kapható minden gyógyszerárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Főosztály Magyarországi részére: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-ut 26. sz.

KISS SZERENCSEJE NAGY
VÁSÁROLJON CSAK **KISS-FÉLE**
1000.000
SZERENCSE-SORSJEGYET.
KISS KÁROLY ES TÁRSA
BUDAPEST. VII. ERZSÉBET-KORUT 19

„FAKIR“
soványít, karcsúvá tesz, szívót, hasról és ospók-ról a hájat eltünteti, miáltal a természet előbbi alakját visszanyeri. Apasztó-sók szerencsés összetétele lévén, gyors hatása és ártalmatlan. Számos hányást okozat! **Ára 8 korona.**
Használat előtt. Utasítással. Használat után.
KISS M. gyógyszerárban, TISZA-DOB. 10725

A szépség ápolására legjobb szer a MIRANDA-CRÈME
Eltávolít minden bőrtisztáltságot és az arcznak szép üde kinézetet ad. Nem tartalmaz semmiféle ártalmas vagy mérges szert és nappal is használható.
1 tégely „Miranda“-crème 1 korona.
1 drb „Miranda“-szappan 70 fillér.
1 doboz „Miranda“-puder 1 korona három színben Budapestben kapható: **TÖR. K. JÓZSEF** gyógyszerárban vagy a készítőnél DIENES J. G. utólagián Eszéken, felsővárosban, a hol postai megrendésekre azonnal utánvétel mellett eszközölköttek. 11007

Somatose
HÚS-FEHÉRJE.
Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-erősítő szer. 10944
Kapható gyógyszerárakban és droguériákban.

18. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, ÁPRILIS 30.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírűvel) együtt: egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírűvel): egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetőknek a postai megfizetéseketől a Választókönyvvel is csatolandó.

SZMRECSÁNYI LAJOS, AZ ÚJ EGRI SEGÉDPÜSPÖK.

A püspöki méltóság nemcsak vallási, hanem nagy közjogi, társadalmi és nemzeti kötelességeket is ró viselőjére, azért nagyon fontos az, hogy a katolikus papság köréből a szentszék és a korona bizalma kiket emel ily méltóságra. Magyar püspökből nem elég a mély hit és széles tudomány, hanem erős magyar nemzeti érzületre is van szüksége; magyar hazafias erős meggyőződés nélkül hivatását kellően be nem töltheti.

Samassa József egri érsek már két jeles püspököt nevelt az egyháznak és a magyar hazának: Szmrecsányi Pált, a mai nagyváradi püspököt és Páry Sándor zsepesi püspököt; ezeket követi most a harmadik: Szmrecsányi Lajos. Mint a tudós és hitbuzgó érsek tanítványainak, mesterük hatása alatt tudomány és erény, hazaszeretet és vallásosság harmonikus egységgé olvadt fel egyéniségükben és a hol találkozunk működésükkel a nyilvános életben, mindenütt becsületére válnak mestereiknek. Elég itt arra a vezérlő szerepre utalni, melyet Szmrecsányi Pál, Páry Sándor és Szmrecsányi Lajos a katolikus autonómiai kongresszus tárgyalásai során kifejtettek. Különösen kánonjogi, iskolaügyi mélyreható fejtegetéseik, tudományos készségek és elegáns előadási módjuk keltett nagy figyelmet.

Szmrecsányi Lajost április 30-án szentelik fel Egerben a 76 éves Samassa József érsek segédpüspökévé. Őt választotta ki Samassa, hogy agglomerának gyámla legyen fontos egyházi és vallási teendőinek teljesítésében. Ebben sok elismerés és nagy kitüntetés rejlik.

Szmrecsányi Lajos 1851 április 26-ikán született Sárosmegyében Darócson, régi nemes családból. Atyja Szmrecsányi Jenő, anyja báró Berzeviczy Mária, báró Berzeviczy Vince akadémiái tagnak, a kassai magyar színház alapítójának és több éven át volt intendánsának leánya

A házaspárnak tizenhat gyermeke született s ezek közül immár a második lett püspök. Szmrecsányi Lajosban szülők gondos nevelését, a Debreczenben és Eperjesen végzett iskolázást, az egri szemináriumi tanfolyamban, hová 1867-ben lépett, szerzett kiképzését kiegészítette, teljessé tette Samassa iskolája. A nagyszorgalmú, tehetséges és finom modorú növendék kiválóságát felismerve a főpásztor éles szeme, már akkor kiszemelte őt a saját iskolája számára és hogy megismerje az életet és beavatassék a gyakorlati lelképásztorokdába, 1873-ban történt felszentelése után kilenc évig mint káplánt és adminisztrátort alkalmazta. E gyakorlati tanfolyam után 1882-ben udvarába vette mint másodtitkár, utóbb 1891-ben első titkár, 1897-ben kanonok és 1901-ben érseki irodavezető lett; most pedig Samassa érsek hűsége, hitbuzgó, páratlanul munkás, kitünő tanítványát segédpüspökévé szentelik fel.

SZMRECSÁNYI LAJOS, AZ ÚJ EGRI SEGÉDPÜSPÖK.

Az új segédpüspök nyájas, előkelő és megnyerő modorú főpap; kiváló érke van a művészetek iránt is. Ennek egyik bizonyítéka a múlt évben Samassa bőkezűségéből felépült nyiregyházi pompás bazilika, melynek minden részletét az ő izlése irányította. Jótéteményeit a névtelenség leplelve takarja, de ezek némelyike utólag mégis köztudomásra jut; így többek közt az, hogy 1900-ban az elagott papok nyugdíjintézetének 6000 koronát adományozott, a miskolci leánynevelő intézetnek ingatlan ajándékozott és az egri felsőbb leányiskola mintaszerű fölszerelését is ő adta. Midőn püspöki kinevezése megtörtént, ezen alkalomból az elagott papok nyugdíjintézetének újból 5000 koronát és az egri Dobó István-szoborra is 5000 koronát adott.

Az egri érsek, daczára hajlott korának, nagy erélyvel és bőleiséggel kormányozza nagy egyházmegyéjét, melynek papságát erős magyar hazafias érzés és tudományos készség jellemzi. Buzgólkodásukat nem a sűrűn adományozott egyházi kitüntetések sarkallják, mert ezekben más egyházmegyékhez képest nagyon szegények, mit papi névtárak futólagos áttekintése igazol. Első sorban ösztönzi őket egyházi és hazafias munkájukban a kötelességérzet, jutalmuk pedig főpásztoruk kifejezett elismerése, melyet minden kitüntetések fölé helyeznek, és a jól betöltött kötelességek megnyugtató öntudata. Az agg főpásztor ma is egymagában kitünően elláthatna magas hivatását és talán nem csalódunk, hogy Szmrecsányi Pált, Páry Sándort és most Szmrecsányi Lajost egymás után azért tette meg maga mellett segédpüspökké, hogy igazi püspökké nevelje.

Az új segédpüspök, Szmrecsányi Pál nagyváradi püspök öcsöce, emelkedésének lépcsőit nem az előkelő származás és kedvező családi összeköttetések teremtették meg. Samassa az embereket egyéni kiválóságai mértéke szerint értékeli, és ezek szerint mért és emeli. Szmre-